БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 79 (8299)
АПРЕЛИИН
3
СРЕДА
1957 он

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

СССР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум **иигэжэ тогтооно:**
Дүрбэдэхи зарлалай СССР-эй Верховно Соведэй долоодохи сессиие 1957 оной майн 7-до Москва городто зарлаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ ***К. ВОРОШИЛОВ.***
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь ***М. ГЕОРГАДЗЕ.***

Москва, Кремль,
1957 оной апрелиин 1.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ, БАРИЛГА ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ ХЭРЭГЫЕ СААШАДАА УЛАМ hАЙЖАРУУЛХА ТУХАЙ

Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүд*)

IV.

Түсэблэлгые саашадань hайжаруулха, түсэблэлгын, тоо бүридхэлэй болон хиналтын органуудай хүдэлмэриие шэнэдхэн табиха тухай

1. Үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдэй ниитын зөөри болоhон ушарые үндэhэ болгон социалистическэ үйлэдбэриин харилсаанууд бүридэлдэг гээшэ. Тиимэhээ арадай ажахые нэгэ ниитэ түсэбэй ёhоор хүтэлбэрилхэ шухала болоно. Коммунистическэ партиин заабаринууд арадай ажахые түсэбэй ёhоор хүгжөөхэ, түбэй газарhаа хүтэлбэрилхэ гээшэ социалистическэ ажахые хүтэлбэрилхэ шухала арга нүхэсэл болоно гэжэ социалистическэ байгуулалтымнай бүхы дүй дүршэл харуулна. Гүрэнэй хэмжээн соо түсэб зохёоходо табиhан зорилгоёо бэелүүлхэ, оронойнгоо экономическа хүгжэлтые хүсэд hайнаар тааруулха, экономическа ресурснуудаа эгээн зүбөөр ашаглаха, тэрэнэй арадай ажахын эгээн шухала зорилгонуудые бэелүүлгэдэ шэглүүлхэ арга парти, правительстводо олгоно. Эблэршэгүй зүрилдөөнүүдтэ, конкуренцидэ, үйлэдбэриин эмхи эхигүй, байдалда үндэhэлдэг капиталистическэ байгуулалтаhаа социалистическэ байгуулалтын бүри ехэ булюу талануудайнь нэгэн арадай ажахые түсэбэй ёhоор хүтэлбэрилгэ болодог бшуу.

Нэгэ ниитэ гүрэнэй түсэбөөр арадай ажахые хүгжөөлгын тон шухала удхашанартай байһыень В. И. Ленин зааха зуураа, энэ зорилые бэелүүлгэдэ Госплан тон ехэ үүргэтэй гэжэ тэмдэглэhэн байна. 1922 оной hүүл багта тэрэ иигэжэ бэшээ hэн:

«Ажал хэрэгээ hайн мэдэхэ хүнүүдhээ, экспертнүүдhээ, наука болон техникын түлөөлэгшэдhөө бүридэлэг, тиимэhээ ажал хэрэгэй ямар байhые түбөөр мэдэхэ хүнүүдтэй байдаг аад, Госплан хуули гаргадаг манай эмхи зургаануудай хажуу тээнь оршоно.

Зүгөөр, Госплан хадаа шүүмжэлэгдэн шалгагдаhан материалые гүрэндэ үгэхэ ёhотой, тиихэдэ гүрэнэй эмхи зургаанууд гүрэнэй хэрэг шиидхэхэ ёhотой гэhэн бодол мүнөө болотор баримталдаг байгаабди. Мүнөө үедэ гүрэнэй хэрэгүүдэй тон орёо оньhон болоод байхада, Госпланай гэшүүдэй экспертизын шухала болодог асуудалнуудай хажуугаар, тиимэ экспертизэгүйгөөршье шиидхэхэ хэрэгүүд гарана. Юун ушарта зарим хэрэгүүдые шиидхэхэдэ зарим ушартанда Госпланай экспертизэ хэрэгтэй, зариманиинь хэрэггүйшье болоно. Тиимэhээ, Госпланай эрхэ мүнөө үедэ ехэ болгогдохоор болоо гэжэ би hананаб».

Арадай ажахын мүнөөнэй хэмжээндэ Госпланай болон нютагуудай түсэблэлгын органуудай үүргэ бүри ехэ болоо. Советскэ засагай түрүүшын жэлнүүдтэ Госпланда хүдэлжэ байhан эрдэмтэдэй болон нхидой буржуазна харае бодол, буржуазна баримталдаг байhан бури тэрэ үедэ Госпланай үүргые ехэ болгохо шухала гэжэ В. И. Ленин хэлэhэн байгаа. Теэд мүнөө үедэ Госпланда болон түсэблэлгын органуудта хүдэлдэг мэргэжэлтэд Советскэ засагай үедэ бултадаа хүмүүжэhэн, түсэб зохёохо, социалистическэ ажахые ударидаха талаар ехэ дүршэлтэй болоhон мэргэжэлтэдэй хүдэлжэ байхада ажахые хүтэлбэрилэлгэдэ Госпланай үүргые саашадань дээшэлүүлхэ гээшэ бүришье hаа шухала болоно. Үргэн ехэ инженернэ ба научна бэлэдхэлтэй практическа дүршэлтэй хүнүүдэй бии болоод байхада арадай ажахые түсэблэхэ, арадай ажахын түсэбые тааруулан зохёожо бэелүүлхэ тушаа, Госпланай үүргые саашадань үргэдхэхэ тушаа В. И. Ленинэй заабариие бэелүүлхэ эгээн hайн арга боломжонууд бии болоод байна. Тиимэhээ усадхагдахаа байhан министерствонүүдэй орондо ажахые хүтэлбэрилхэ шэнэ түбэй органуудые байгуулhанай хэрэггүй.

Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ ажахын тусхай органуудые, жэшээлхэдэ, хүндэ промышленностиин гол hалбаринуудые хүтэлбэрилхэ үүргэтэй СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ Комитедүүдые байгуулха гэhэн дурадхал зарим нүхэд оруулна. Энээнэй ёhоор болоо hаа, промышленностиин зарим hалбаринуудые урдынхяараал түбэй газарhаа хүтэлбэрилхэ болохдоно.

Энэ дурадхал хадаа шэнэ нэрэ зүүлгээд бүри муудхаажархиhан хүтэлбэрилгынгөө хуушанай формонуудые үлөөхэ гэhэн ябадал болоно. Промышленность болон барилгые hалбари hалбаринуудаарнь түбэй газарhаа хүтэлбэрилхэ гурим үлөөгөө hаа, ведомственнэ ёhоор мүнөө хүтэлбэрилхэдэ гарадаг ехэ дутагдалнууд зайлашагүй үлэхэ болоно.

Дурадхагдаhанай ёhоор түбэй органуудые байгуулбал, министерство, главкануудта мүнөө байhан аппарадтань адлирхуу тиимэ зургаанууд дахин байгуулагдаха. Тэрээнгүйгөөр тиимэ зургаанууд хүтэлбэрилхы үүргэеэ бэелүүлжэ шадахагүй юм. Тэдэ органууд хадаа мүнөө байhан министерствонүүд мэтэ Госпланай тусхайта hалбаринуудай таhагуудай хүдэлмэриие дабталсаха, Госпланай элдэб асуудалнуудые тааруулха, зүбшэхэ хэрэгтэ хэдэн олон мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдэй хүсэ, сагые дэмы гаргаха, тэдэниие hамааруулха болоно.

Жэлэй болон табанжэлэй түсэбүүдые дүүргэхэ үедэ элдэб асуудалнууд гараха, тэдэниие шиидхэхын тулада ямар нэгэн зургаан байха ёhотой гэжэ иимэ дурадхал оруулhан нүхэд hанаата болоно гээшэ ха. Түсэб зохёохо үедэ хараалагдаагүй байhан асуудалнууд хэзээшье гараха юм. Зүгөөр, тиимэ асуудалнуудые шиидхэхыень Госпланда даалгаха хэрэгтэй. Юундэб гэхэдэ, ямаршье ондоо зургаан Госплангүйгөөр тиимэ асуудалнуудые шиидхэжэ шадахагүй. Госпланай болон арадай ажахын Соведэй зүбшөөлгүйгөөр иимэ асуудалнуудые шиидхэжэ огто болохогүй.

Промышленность болон барилгын хэрэгүүдые бүри hайнаар хүтэлбэрилдэг болохо гээшэ, Госпланай хүдэлмэриие үндэhөөрнь шэнэдхэн hайжаруулха эрилтэ табина. Госплан хадаа өөрынгөө ажал-ябуулгада арадай ажахын экономическа захиргаанай районуудай Соведүүдтэ болон республикануудай Госплануудта түшэглэхэ, тэдэнэй хүдэлмэриие нэгэдхэхэ ба тааруулан зохёохо, эгээн шухала асуудалнуудые саг соонь СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон КПСС-эй Центральна Комитедэй үзэмжэдэ табиха зэргэтэй.

СССР-эй Госпланай хүдэлмэриие иигэжэ шэнэдхэн табихын тулада hайн мэргэжэлтэй, экономико болон үйлэдбэриин техникые hайн мэдэхэ, промышленность болон барилгын талаар дүй дүршэлтэй болоhон хүнүүдээр СССР-эй Госпланиие, союзна республикануудай госплануудые болон нютагай түсэблэлгын органуудые бэхижүүлхэ эрилтэ табигдана.

2. СССР-эй Госплан хадаа оронойнгоо арадай ажахые научна ёhоор түсэблэдэг экономическа-түсэблэлгын орган байха зэргэтэй. Тэрэ хадаа арадай ажахын эрилтэнүүдые шэнжэлэн үзөөд, наукын болон техникын туйлалтануудые хараадаа абалсаад, арадай ажахын бүхы hалбаринуудые хүгжөөхэ тушаа дурадхалнуудые оруулха уялгатай. Тэрэ дурадхалнууд соонь экономикые комплексноор хүгжөөхэ арга боломжонууд наринаар бодомжологдохо, ниитэ гүрэнэй аша туhада ресурснуудые эгээн hайнаар ашаглаха арга боломжонууд хараалагдаха ёhотой. Зохёоhон түсэбөө дүүргүүлхын түлөө Госпланай харюусалга дээшэлүүлхэ шухала.

Табанжэлэй түсэбүүдэй хажуугаар Госплан хадаа үни удаан саг соо бэелүүлэгдэхэ холын хараата түсэбүүдые зохёохо зэргэтэй. Иимэ түсэбүүдэй ёhоор арадай ажахын элдэб hалбаринуудай хоорондохи харилсаан, экономическа районуудай хүгжэлтын шэглэлнүүд зүбөөр тодорхойлогдохо зэргэтэй болоно. «...Удаан саг соо амжалтатайгаар ажаллахые хараалhан түсэбгүйгөөр хүдэлжэ болохогүй» гэжэ В. И. Ленин заа-hан байна. (Зохёолнууд, том 31, нюур 479).

Госплан экономическа захиргаанай районуудай алба захиргаанда хамааралсаха ёhогүй. Госплан хадаа районуудай хүгжэлтын тон шухала асуудалнуудые шудалха, арадай ажахын хүгжэлтын шэглэл ба темпые түсэб соо хараалха, союзна республикануудай болон экономическа захиргаануудай районуудай арадай ажахын элдэб hалбаринуудай хүгжэлтэдэ шухала хэрэгтэй тааралдал тогтоохо уялгатай.

Түсэблэлгые иимэ гуримтайгаар эмхидхэхэдээ Госплан коммунистическэ байгуулалтын, манай социалистическэ гүрэнэй саашадаа бэхижэхэ, тэрэнэй экономико болон культурын хүгжэхэ, арад зоной ажана байдалай хэлбэришэгүйгөөр ургаха зорилгонуудые түсэб соогоо hайнаар харуулха аргатай болоно. Үйлэдбэриин хүсэнүүдые зүбөөр, ухааень оложо хубаарилан табиха, промышленностиие тусхай мэргэжэлтэй болгохо, районуудай хоорондо экономическа талаараа тон hайн ажахын барисаа байгуулха, экономическа районие бодолготойгоор мэргэжүүлэн, тэрэнэй саашанхи хүгжэлтые хараадаа абажа, ажахын комплексноор хүгжэхэ ябадал түсэбүүд соо хараалха хэрэгтэй.

СССР-эй Госплан хадаа гүрэнэй материальна болон эдеэ хоолой нөөсэ байгуулха түсэб зохёогоод, правительствын баталамжада табидаг.

3. СССР-эй Госплан хадаа арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб табидаг практикаяа үндэhөөрнь hайжаруулха зэргэтэй. Ябажа байhан жэл соо ерэхэ жэлэй түсэбүүдэй гол показательнүүдые баталхаар, тиихэдэ ябажа байгаа табан жэл соо ерэхэ табанжэлэй түсэбэй гол шухала зүйлнүүд багсаамжалагдахаар түсэб табигдадаг болохо зэргэтэй. Иимэ түсэбүүдэй показательнууд хадаа союзна республиканууд, экономическа захиргаанай район бүхэнөөр табигдаха ёhотой. Арадай ажахын холын хараата түсэбүүдые табихынгаа хажуугаар Госплан, мүн жэлэй түсэбүүдые зохёодог байха.

Тэрээнтэй хамта СССР-эй Госпланда мүнөө үедэ министерствонүүдэй бэелүүлжэ байhан промышленностиин шухала hалбаринуудые хүгжөөлгэ хангаха дээрэhээ ябуулагдадаг нэгэн эмхитэй политика ябуулха үүргэ даалгагдаха. Тэрэ үүргэдэнь нэн түрүүн предприятинуудые зүбөөр хубаарилха, промышленностиин техническэ хүгжэлтые зүбөөр залан шэглүүлхэ, промышленностиин хүдэлмэриин экономическа показательнуудые hайжаруулхын түлөө хиналта хэхэ мэтын юумэн оролсохо байна. Тиихэтэеэ хамта совнархозуудай ажахынгаа түсэбүүдые бэелүүлхэ үедэнь тэдэнэй хүдэлмэриие тааруулан ударидахадаа асуудалнуудые түргэнөөр шиидхэхэдэнь хэрэгтэй болохо эрхэнүүдые СССР-эй Госпланда олгохо шухала болоно гээшэ ха.

СССР-эй Госплан хадаа совнархозуудай болон республикануудай госплануудай зохёоhон түсэбүүдэй ёhоор суглуулагдамал түсэб зохёохо зэргэтэй. Экономическа захиргаанай район бүхэнэй бүхы арга боломжын хараадаа абажа, холын хараата, мүн тэрэшэлэн бэелүүлэгдэжэ байгаа түсэбүүдые зохёохо зэргэтэй. Суглуулагдамал түсэб табихадаа Госплан нютагай түсэбүүдэй хэр зэргэ зүбөөр табигдаhыень хаража үзэхэ, тэрэ түсэбүүдэй тус районой хүгжэлтэдэ хэды шэнээн туhатай, ороной ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ тэрэ хэр тааранаб гэжэ хаража үзэхэ, мүн арадай ажахын бүхы hалбаринуудай тэгшээр хүгжэхэдэ хоорондоо тааралдахагүй байдал гаргахагүйень хараадаа абаха, экономическа захиргаанай районуудай ажахые хүгжөөхэ түсэбүүдэй хоорондоо барисаатай байха ябадалые хараалха зэргэтэй.

Экономическа захиргаанай районуудай табиhан түсэбүүдые шалгажа үзэхэдөө амяа хараха, нютагай зан гаргаха ябадал эрид буруушааха, тус районой интересүүдые ниитэ гүрэнэй интересүүдтэй зүрилдүүлхэ гэhэн ушарнуудые болюулха ёhотой.

Госплан хадаа экономическа районуудай захиргаанай табиhан түсэбүүдые шэнжэлхэдээ арадай ажахын интересүүдhээ үндэhэлжэ, үйлэдбэриин хүсэнүүдэй зүбөөр хубаарилагдаха, промышленностиин элдэб hалбаринуудай хүгжэлтэдэ зүб хубаарилга сахиха, үргэн хэмжээтэйгээр предприятинуудые тусхай мэргэжэлтэй болгохо ба хамжан үйлэдбэрилхэ аргануудые бэелүүлхэ, үйлэдбэриие комплексноор оньhожоруулха ба автоматизацилха хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, наука болон техникын шэнэ туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ ябадалые хараадаа абажа совнархозуудай түсэбүүдтэ заhабари оруулха зэргэтэй.

Советскэ Союзай арадай ажахые хүтэлбэрилхэ аргые шэнэлэн табихада, ойрын ба холын хараата түсэбүүдые экономическа захиргаанай районуудта гол/түлэб түсэблэгдэдэг болоходо, Советскэ Союзай арадай ажахын суглуулагдамал түсэбэй Госпланда табигдадаг болоходо, совнархозуудай түсэбөө дүүргэхэ ябадалда заабари зүбшөөл үгэхэ Госпланай эрхэтэй болоходо Госэкономкомиссиин мүнөө үедэ, байhаниинь үлүүдэ болоо гэжэ тоологдоно.

Арадай ажахые материально-техническэ талаар хангаха түсэб зохёохо, тэдэниие бэелүүлхэ үедэ гараhан асуудалнуудые шиидхэхэ үүргэ СССР-эй Госпланда даалгаха. Үйлэдбэриин болон материально-техническэ хангалгын түсэбүүдэй ёhоор районуудай хоорондоо түүхэй эд, материал, түлишэ, электроэнерги, түхеэрэлгэ болон арадай хэрэглэлэй эд бараа эльгээлсэхэ түсэбые табиха үүргэ Госпланда даалгамаар гү гэжэ бодогдоно. Тиихэ зуура, арадай ажахын түсэбтэ ородоггүй продукциин гол хубиие хубааха эрхэ арадай ажахын Соведүүд сэхэ бэелүүлдэг байхаар арадай ажахые хангаха хэрэгые эмхидхэхэ хэрэгтэй. Эгээн хомор продукцинууд централизованно ёhоор хубаагдаха болоно. Экономическа районуудай болон предприятинуудай хоорондо ажахын барисаанай байгуулагдаадүй байhан түрүүшын үедэ түсэб соо оруулагдаагүйшье hаа, арадай ажахын шухала удхашанартай зарим продукцинуудаар хангаха ябадалые шэнэ гуримда ороод байhан Госплан түрүүшын үедэ түсэблэхэ болоно. Мүн тэрэшэлэн Госплан хадаа экономическа районуудай бэе бэедээ промышленна продукцинуудые саг соонь эльгээлсэжэ байха гүрэнэй журам сахилгын түлөө хиналта хэжэ байха болоно.

4. Промышленностиие хүтэлбэрилгын шэнэ болгогдоhоной, мүн СССР-эй Госпланай арадай ажахые түсэбэй ёhоор хүтэлбэрилхэ үүргын ехэ болоhонтой дашарамдуулан тэрэнэй структурые ондоо болгохо хэрэгтэй. СССР-эй Госпланда холын хараата түсэбүүдые зохёохо тусхай таhагууд, мүн тусхай подотделнүүдтэй арадай ажахын hалбаринуудаар тусхай таhагуудые байгуулмаар болоно. Госпланда үйлэдбэриин техникэ болон экономикые hайн мэдэхэ инженернүүд болон экономистнууд хүдэлхэ зэргэтэй. Тэдэнэр хадаа түсэб табихаhаа гадна, табигдаhан түсэбые дүүргэхэдэ нютаг дээрэнь туhалха, предприяти болон барилгануудаар ходоодоо ябажа байха зэргэтэй. Тэдэ мэргэжэлтэд техникэ болон экономикодо боложо байhан шэнэ юумые hайнаар шэнжэлжэ үзэхэ, тиигээд тэдэниие үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ уялгатай. Шадамар бэрхэ эмхидхэгшэдээр болон мэргэжэлтэдээр хүтэлбэрилэгдэжэ байhан Госпланай таhагууд түсэб табихаhаа гадна түсэбүүдэй дүүргэлтые хинажа байха зэргэтэй. СССР-эй Госпланай гол таhагуудые даагшанар хадаа мүнөөнэй министрнүүдэй зэргэ бэлэдхэлтэй, хүдэлмэриин дүршэлтэй хүнүүд байха ёhотой.

СССР-эй Госпланда коллеги байгуулмаар аа гү гэжэ hанагдана. Тэрээндэнь Госпланай Түрүүлэгшэ, тэрэнэй орлогшонорhоо гадна, Госпланай гол таhагуудые хүтэлбэрилэгшэд, мүн томо мэргэжэлтэд орохо болоно. Госпланай коллеги дээрэ арадай ажахые, тэрэнэй зарим hалбаринуудые хүгжөөхэ шухала асуудалнууд зүбшэгдэхэ ёhотой. Правительствын шиидхэхээр асуудалнуудые Госплан хадаа СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталамжада табиха болоно.

Арадай ажахын Соведүүдые эмхидхэhэнтэй, мүн союзна мэдэлдэ байhан олон предприятинуудай союзна республикануудай мэдэлдэ ороhонтой дашарамдуулан, республикануудай госплануудай, илангаяа Российска Федерациин, Украинска ССР-эй госплануудай үүргэ ехэ болоно. Совнархозуудай хүдэлмэриие түсэблэхэ ба тааралдуулан зохёохо асуудалнуудые нэн түрүүн республикануудай Госплантууд шиидхэхэ болоно. Тиимэhээ тэдэнэй хүдэлмэри үндэhөөрөө шэнэдхэн табигдаха, Госплануудые ехэ дүршэлтэй хүтэлбэрилэгшэдөөр, эрдэмтэй мэргэжэлтэдээр бэхижүүлхэ хэрэгтэй болоно.

Түсэб зохеохо гол хүдэлмэриие нютагуудтахи зургаануудта, экономическа захиргаанай районуудта хэгдэхэ болоно. Түсэб зохеолго хадаа предприятинуудта, ажахын тусхай нэгэдэлнүүдтэ, арадай ажахын Соведтэ, республикын Госпланда эхилхэ, удаань СССР-эй Госпланда түгэсхэгдэхэ болоно.

Тус тус районой эрхэ байдалда эгээл hайнаар хүгжэхэ аргатай промышленностиин hалбаринуудые хүгжөөхэ ябадал экономическа захиргаануудай районуудай түсэбүүд соо хараалха ябадал СССР-эй Госплан болон республикануудай госплануд туйлаха уялгатай. Элдэб совнархозуудай промышленностиин хоорондо ажахын барисаа хүгжөөлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Эдэ барисаануудые шэнжэлжэ үзэхэ, экономическа эгээн hайн барисаа байгуулхадань тэдэндэ туhалха, таарамжагүй харилсаануудай дайралдаа hаань, болюулха тушаа хэмжээ абаха гээшэ Госпланай шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

5. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ мүнөө байhан Гостехникын орондо Инженерно-Техническэ комитет байгуулха асуудал зүбшэжэ үзэхэ хэрэгтэй. Инженерно-Техническэ комитет хадаа эсэгэ орон соогоо, хилын саада тээ туйлагдаhан техникын бүхы түрүү юумые шэнжэлжэ үзэхэ тэрээгээр ном гаргаха, тиигэжэ наука болон техникын эгээн hүүлэй туйлалтануудта түшэглэжэ хүдэлмэреэ ябуулхадань предприятинуудта, научна шэнжэлэлгын институтда туhалха зэргэтэй.

Инженерно-Техническэ комитет хадаа наука болон техникын шэнэ туйлалтануудые арадай ажахыда нэбтэрүүлжэ байhаниие шалгаха, наука болон техникын эгээн шэнэ туйлалтануудые хараадаа абажа, арадай ажахын hалбаринуудые хүгжөөхэ түсэб зохёохо хэрэгтэнь Госпланда, совнархозуудта туhалха уялгатай.

Техническэ дэбжэлтэ туйлахын тулада арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб соо шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ, тэрэнэй ашаар үйлэдбэриие саг үргэлжэ нарижуулан hайжаруулха, ниитын үйлэдбэриие хүгжөөхэ хэмжээнүүдые хараалха шухала болоно.

Инженерно-Техническэ комитет хадаа өөрынгөө хамаг ажалда элитэ ехэ инженернүүдтэ, эрдэмтэдтэ болон үйлэдбэриин түрүүшүүлдэ түшэглэхэ уялгатай. Техникын эгээн шухала амжалтануудые шэнжэлжэ, үйлэдбэридэ түргэнөөр нэбтэрүүлхын тула Инженерно-Техническэ комитет хадаа өөрынгөө хүдэлмэридэ үйлэдбэриин түрүүшүүлые, дээдэ мэргэжэлтэй инженернүүдые, научна хүдэлмэрилэгшэдые хабаадуулха зэргэтэй. Үнэтэ техническэ дурадхалнуудые оруулhан, шэнэ юумэ нээhэн гү, али ухаалан зохёоhон хүнүүдые өөрынгөө хүдэлмэридэ хабаадуулжа, тэдэнэй дурадхалнуудай болон уралан зохёоhон юумэнүүдые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, тиимэ дурадхалнуудые оруулагшадые материально талаарнь урмашуулха эрхэ нүхэсэл байгуулха уялгатай болоно. Комитедэй хүдэлмэридэ түрүү хүнүүдые оложо, хүдэлмэридөө саг үргэлжэ хабаадуулха, тиигээд шэнэ юумэ зохёогшодой сэхэ хабаадалгатайгаар элитэ ехэ нээлтэнүүдые, ухаалан зохёогдоhон юумэнүүдые, уралан нарижуулха дурадхалнуудые үйлэдбэриин тусхайта hалбаринуудта нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулха зэргэтэй. Уралан нарижуулагшадые болон ухаалан зохёогшодые комитедэй хүдэлмэридэ саг үргэлжэ хабаадуулжа байдаг дээрэhээн комитедэй хүдэлмэрилэгшэд ходо шэнэлэгдэжэ байха болоно.

6. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ мүнөө үедэ хүдэлжэ байhан барилга эрхилхэ Гүрэнэй комитедые (СССР-эй Госстрой) зангаарнь байлгабал зүбтэй болохо байна. Юундэб гэхэдэ, манай орон дотор барилга хэхэ ба тэрэниие түсэблэхэ хүдэлмэридэ шиидхэхэ олон асуудалнууд бии байhаар.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

*) Түгэсхэл. Эхиниинь манай газетын апрелиин 2-ой номерто.

Улан-Удын шэлэй механизированна заводой хүдэлмэришэд промышленность, барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые саашадаа улам hайжаруулха тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдтэй танилсажа байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дежурна инженер нүхэр Маратханова тус тезисүүдые хүдэлмэрилэгшэдтэ уншажа байна.

А. Мантаевай фото.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ, БАРИЛГА ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ ХЭРЭГЫЕ СААШАДАА УЛАМ ҺАЙЖАРУУЛХА ТУХАЙ

Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүд

(Үргэлжэлэл)

Госстрой болбол барилга болон типовой проект зохёохо талаар научна шэнжэлэлгын, туршалгын хүдэлмэринүүдые тааруулан зохёохо, техническэ информаци эрхилхэ, барилгын талаар эсэгэ оронойнгоо болон хилын саада тээхи түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ, барилга болон архитектураар техническэ ном судар гаргаха уялгатай. Госстрой хадаа барилга болон проект зохёохо зарим ниитэ нормо, техническэ услови зохёохо, баталха, барилга хабсаралгын болон тусхай хүдэлмэринүүдые хэхэ ба тушаажа абаха талаар техническэ условинуудые зохёохо, барилгын стандартнуудые, барилга-хабсаралгын хүдэлмэридэ хүдэлдэг хүдэлмэришэдтэ ажалай нэгэ янзын нормо тогтоохо уялгатай. Барилгын наука болон техникэдэ туйлагдаhан шэнэ амжалтануудые хараадаа абажа барилгын индустриие саашадань хүгжөөхэ ба барилгын өөрынь үные химдаруулха талаар тэрэ хадаа Госпланда болон совнархозуудта туһалха болоно.

Госстрой болбол Правительствын даалгабаряар томо предприятинуудай болон барилгануудай барилгын проект болон сметэнүүдтэ техническэ экспертизэ хэдэг, томо барилгануудай, түхеэрэлгэнүүдэй проектнүүдэй, сметын шанарые шалгадаг байха.

7. Оронойи ажахыда нэгэдэмэл централизованна тоо бүридхэлэй болон статистикын системэгүйгөөр коммунистическэ байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэнь бэрхэтэй. Юундэб гэхэдэ, продуктнуудые үйлэдбэрилхэдэ, хубаарилхада бүхэ арадай тоо бүридхэл ба хиналта тон наринаар сахиха хэрэгтэй болоно. Энэ хадаа арадай ажахые зүбөөр эрхилхэ тон шухала арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно.

Арадай ажахыдахи тоо бүридхэлые болон статистикые дээрэһээ мэдэлтэй байлгахын тулада тоо мэдээнүүдые суглуулха ба тэрэниие ниитэлэн согсолхо хүдэлмэри Центральна статистическэ управлениин органуудай мэдэлдэ байха болоно. Район, областьһоо эхилээд түбэй газар хүрэтэр гүрэнэй статистикын бүхы системые саашадань һайжаруулха шухала. Бэс бэсэ дабталсан зэргэ хүдэлдэг тоо бүридхэл болон статистика эрхилдэг зарим зургаануудые үгы болгожол энээниие туйлаха хэрэгтэй.

ЦСУ-гэй органууд хадаа арадай ажахын Соведүүдэй болон ажахын нэгэдэлнүүдэй хүдэлмэриин дүнгүүдые харуулһан тоо баримтануудые суглуулжа шэнжэлхэһээ гадна, мүн ашаглагдаагүй байһан резервэнүүдые, арадай ажахын түсэбые хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байһан баримтануудые элирүүлһэн тоо мэдээ суглуулха ёһотой.

Промышленна предприятинууд болон барилгануудай эгээн үсөөхэн показательнуудтай мэдээ имагтал СССР-эй ЦСУ-гэй органуудта үгэжэ байхаар лэ тоо бүридхэл ба статистикые эмхидхэхээр хараалха байна. Саашадаа тоо бүридхэл болон статистикые дээрэһээ мэдэлтэй болгохо тушаа хэмжээ-ябуулгануудые арадай ажахын бусад һалбаринуудта, тусгаар илан хэлэбэл, хүдөө ажахыда, худалдаа наймаанда, элүүрые сахилгада бэелүүлхэ хэрэгтэй.

Тоо бүридхэлэй болон статистикын хүдэлмэриие үргэнөөр оньһожоруулаад байбал, тоо бүридхэлые болон статистикые централизованноор ябуулха хэрэг амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ байна. Үндэр бүтээсэтэй мүнөөнэй үеын машинануудаар болон хэлхеэ холбооной шэнэ зэбсэгүүдээр хангажа, машинаар тоолохо олон станцинуудые ЦСУ-гэй системэдэ байгуулха шухала. Тоо бүридхэл болон статистикые дээрэһээ мэдэлтэй болгохо хэмжээ бэелүүлхэ зуураа, мүнөө байһан тоо бүридхэл ба тоосоо ехээр үсөөрүүлхэ, простой болгохо хэрэгтэй. Мүн тэрэшэлэн предприяти болон барилгануудта түрүүлэн хэгдэдэг тоо бүридхэлые үсөөн болгохо, тиигээд анха түрүүшын тоосоо ала шадалаараа оньһожоруулха хэрэгтэй.

8. Промышленность болон барилгын хэрэгүүдые бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болоһон ушар хадаа гүрэнэй материальна болон финансово ресурснуудые ашаглалга нилээд һайжаруулха, предприятинуудай ашагтайгаар хүдэлхэ ябадалые дээшэлүүлхэ, ажахын доторой нөөсэлэлгые ехэ болгохо байна. Хүтэлбэрилхэ аргая һайжаруулһанай ашаар, мүнөө ушардаг үлүү ехэ гаргашанууд болон гээлтэнүүд түргэн усадхагдаха, тиигэжэ промышленностиин резервнүүд эгээн һайнаар ашаглагдаха болоно.

Арадай ажахын Совет хадаа тэрэнэй составта ородог ажахын һалбаринуудай нэгэдэлнүүдэй, трестнүүдэй, комбинадуудай болон управленинүүдэй, тэрээгээр дамжан предприяти болон барилгануудай финансово ажал-ябуулгын түлөө хүсэдөөр харюусаха ёһотой. Совнархозууд болбол финансынгаа түсэб табиха, финансово ресурснуудаа тааралдуулан хубааха, ашаг олзыень болон эрьесэдэ байһан мүнгэ зөөреэ хубааха, мүн шухала хэрэгтэй финансово резервэ байгуулха зэргэтэй. Совнархозууд хадаа ажахын һалбаринуудай нэгэдэлнүүдэй ашаг олзотойгоор хүдэлжэ, нөөсэлэлгэ хэхэ түсэбөө дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ тушаа шухала хэмжээнүүдые абаха ёһотой болоно. Мүнөө үедэ министерствонүүдэй главна управленинүүдэй эдлэжэ байһан эрхэнүүдтэл адли ажахын тоосоотой байха эрхэ ажахын нэгэдэлнүүдтэ олгогдохо ёһотой. Ажахын тоосооe нилээд бэхижүүлхэ, предприяти болон ажахын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй эрхые нилээд үргэдхэхэ хэрэгтэй. Предприяти болон барилгануудай хэхэ хүдэлмэриие түсэблэхэдөө, мүн хэһэн ажалдань сэгнэлтэ үгэхэдөө бүтээһэн юумэнэйнь хэмжээнһээ, ажалайнь бүтээсэһээ гадна, хэр ашаг олзотойгоор ажаллаһыень, үйлэдбэриингөө фондые ямараар хэрэглэһыень хараадаа абалсаха.

Мүнгэ зөөри элсүүлжэ, арадай ажахын түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудые мүнгэ зөөреэр хангахын тула финансова органуудай үүргые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй болоно. Мүн тэрэшэлэн финансова түсэбөө дүүргэхынь түлөө предприяти болон ажахын организацинуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала. Предприятинуудай өөрынгөө эрьесын зөөритэй болохо, ашаг олзоһоо абтаһан мүнгөөрөө капитальна барилгануудые хэхэ, мүн кадрнуудые бэлэдхэхэ ба бусад гаргашануудаа хаадаг болохо тушаа хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Мүнөө үедэ худалдаа наймаанай организацинуудһаа бюджедтэ ородог налогуудые болюулжа, эрьесэһээ бюджедтэ ородог налогые саг соогоо хүсэдөөр бюджедтэ оруулдаг болохын тулада, тэрэ налогые сэхэ предприятинуудһаа абадаг болоо һаа дээрэ болоно. Мүн тэрэшэлэн предприятинуудай ашаг олзоһоо бюджедтэ ородог мүнгые сэхэ предприятиһаа абаха гурим тогтоохо шухала.

Госбанкын болон удаан болзортойгоор мүнгэ зээлеэр үгэдэг банкнуудай үүргэ дээшэлүүлхэ, тэдэнэй холбооe совнархозуудтай болон предприятинуудтай бага болгохо хэрэгтэй.

Национальна доходые зүбөөр хубаахын, мүн хүн зоной мүнгэн олзые болон гаргашые тааруу зохид хубаарилгатай болгохын тулада салин хүлһэ, хүдөө ажахын түүхэй эдэй сэн, мүн розничо сэнгүүдые гуримтай болгохо шухала.

Промышленность болон барилгын хүтэлбэрилгэ газар нютагай гуримаар ябуулдаг болоһон ушар нөөсэлэлгые бага болгохо, тиигэжэ арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ шухала арга нүхэсэлые бага болгохо ёһогүй. Социалистическэ нөөсэлэлгэ хадаа ниитэ гүрэнэй аша туһые хараадаа абажа, арадай ажахын шухала һалбаринуудта хубаагдаха зэргэтэй. Тиихэдээ зарим ушарнуудта нэгэ республиканuудта нөөсэлэлгэ хэгдээд, тэрэнь гүрэнэй ажахын эрилтэдэ ондоо республикада гаргагдажа болохо байһаниие хараада абаха хэрэгтэй. Хэрбээ энэ хэрэгтэ дээрэһээ бэелүүлэгдэдэг хүтэлбэрилгэ һулаaруулбал, мүнгэн зөөри бутарган тараагдажа, үйлэдбэрилгые үргэдхэн хүгжөөлгэдэ бэшэ, харин мүнөө дээрээ гүрэнэй нөөсэлэлгын тусхайта хубиһаа ехээр үгэжэ шадахаар бэшэ байһан ондоо хэрэглэмжэнүүдтэ гаргагдажа болохо. Гүрэнэй даалгабаринууд, түсэбэй дүүргэлгэ хараадаа абажа, бюджедһээ промышленность болон барилгын хэрэгтэ мүнгэн һомологдохо байна.

9. Промышленность болон барилгын хэрэгүүдые бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо шэнэ гуримай бэелүүлэгдэхэдэ, арадай ажахые материальна техническэ талаарнь хангалга хадаа нютаг нютагаарнь бэелүүлэгдэхэ. Зүгөөр материальна ресурснуудые дээрэһээ табигдаһан түсэбэй ёһоор хубаадаг гурим хуушаараа үлэхэ. Дээрэһээ табигдаһан түсэбэй ёһоор материальна ресурснуудые район районуудаар хубаахадаа, тэдэндэ хубаагдан үгтэһэн материалнуудые ашаглаха талаар, мүн промышленна үйлэдбэрилгые ба барилгые хүгжөөлгэдэ нютагай түүхэй эдэй ресурснуудые ашаглаха талаар арадай ажахын Соведүүд бэеэ хүсэд дааһан эрхэтэй байха.

Худалдаха ба хангаха үүргэнүүдыень нэгэдхэжэ, мүнөө байһан хангалгын жэжэ конторонуудай орондо арадай ажахын Соведүүдтэ мэдэлтэй байха һалбаринууд хоорондын мэргэжүүлэгдэһэн хангалга ба худалдаанай томо базануудые байгуулжа болохо.

Арадай ажахын Соведүүд дээрэ нэрлэгдэһэн тусгаар мэргэжэлтэй базануудаар дамжуулан экономическа захиргаанай районой предприятинуудые хангаха бүхы хүдэлмэриие, район доторхи, мүн ороной бусад районуудай гаргаһан продукциие худалдаха ябадал бэелүүлжэ болохо.

Һалбари хоорондын базанууд хадаа предприятинуудай ямар түүхэй эдтэ болон материалнуудта хэрэгтэй байһыень шэнжэлжэ үзэхэ, үнэ сэнтэй зүйлнүүдые хэр зүбөөр хадагалжа, ашаглажа байһыень шалгаха, гаргашалха нормоёо сахидаг байһыень шалгаха, үлүү ехэ материал болон хэрэгсэлнүүдэй суглараад байбалынь элирүүлхэ болоно.

Барилга болон предприятинуудые шухала хэрэгтэй түүхэй эд болон материалнуудаар хангахын тулада промышленностиин хүтэлбэрилгые шэнэдхэжэ байһан мүнөө үедэ продукци худалдаха ба хангаха талаар тогтоогдоод байһан область хоорондын мүнөөнэй барисаае үлөөхэ хэрэгтэй.

Продукци үгэдэг ба продукциие хэрэглэдэг предприятинуудай хоорондо саг үргэлжын шэнэ барисаанай заһаржа тогтотор экономическа захиргаанай районуудта хангалгын ба худалдаанай шэнэ органуудай бии боложо өөрынгөө үүргэнүүдые байра дээрээ һайнаар дүүргэдэг болоторнь мүнөө үедэ продукци худалдажа байһан хэдэн организацинуудые саг зуура үлөөмөөр байна.

Материально-техническэ хангалгые һайжаруулхын тулада продукци гаргадаг предприяти тэрэниинь хэрэглэдэг предприяти хоёрой хоорондо договорно сэхэ харилсаа тогтообол һайн байна. Энэнь материальна хангалга эмхидхэхэ, продукци худалдаха талаар эгээн ашагтай байха. Материалаар хангаха түсэб соо тусхай шанартай ба тоотой продукци заагдаһан болзортонь эльгээхын түлөө шанга материальна харюусалга хараалагдаха зэргэтэй. Гаргадаг продукцияа бусадта мэдүүлхын тулада предприятинууд тусхай каталогуудые хэблэн гаргажа, тарааха ябадалда анхаралаа ехээр табидаг болохо зэргэтэй. Тиигэбэл, предприятинуудай хоорондохи барисаан һайжарха; али нэгэн предприятиин, ямар продукци гаргажа байһыень мэдээд, хэрэгтэйгээ шэлэжэ олохо арга олдохо байна.

Предприяти-поставщик ба продукциинь хэрэглэдэг предприяти хоёрой хоорондо сэхэ харилсаа байгуулхада хангаха ба худалдаха хэрэгтэ түбэй зургаануудаар дамжуулан ябуулхада гарадаг горьтой дутагдалнууд усадхагдаха байна. Иимэ гуримай тогтоогдобол хангалга ба худалдаа эрхилдэг дээдэ зургаануудта элдэб олон асуудалаар хандаха ябадал болюулагдахаһэн.

Промышленна предприятинуудай болон барилгануудай таһалгаряагүйгөөр, нэгэ жэгдээр хүдэлдэг болохын тулада түүхэй эдэй, металлай, түлишын элдэб материалнуудай болон зүйлнүүдэй шухала резервэ байгуулха, предприяти болон барилгануудта зарим материалнуудые болон түхеэрэлгэнүүдые худалдахын тулада тусхай склад-магазинуудые олоор эмхидхэхэ шухала.

10. Промышленность болон барилгые нютаг дээрээ, экономическа захиргаанай районуудта хүтэлбэрилдэг болоһон дээрэһээ өөһэдыгөө хангаад лэ район доторой ажахые амяарлангяар хүгжөөхэ гэһэн эрмэлзэлгэ гаража болохо. Бусад районуудта орходоо ашаглалгын үнэтэй болохошье һаань, ашагта малтамалай нютагай хэбтэшэ дээрэ өөрынгөө түүхэй эдэй база байгуулха гэһэн, мүн тусхай мэргэжэлтэй болоһон заводуудта бүтээгдэдэг үнэгүй элдэб түхеэрэлгэнүүдые болон хамһабариин материалнуудые өөрынгөө район дотор бүтээхэ гэһэн ба бусад ажахые экономическа талааһаань ашагтайгаар эрхилхэ хэрэгһээ хазагайрһан ондоошье юумэн үзэгдэжэ болохо. Ниитэ гүрэнэй удхашанартай промышленностиие хүгжөөхын орондо, область, хизаар гү, али республикын хэрэглэмжэ хангажа болохо юумэндэ, гүрэнэй мүнгэ зөөри даб дээрэ ехээр гаргашалмаар бэшэ предприятинуудые хүгжөөхэ гэһэн һэдэлгэ нютагай зарим хүтэлбэрилэгшэд гаргажа болохо.

Ниитэ гүрэнэй интересүүдтэ зүришэһэн нютагайнгаа талые хараха гэһэн буруу заншалнуудые элирүүлхэ, тэрээнтэй тэмсэхэ хэрэг партийна, советскэ, ажахын, профсоюзна органуудай саг үргэлжын анхаралда байха зэргэтэй. Энэ мэтын ушарнуудтай тэмсэхын тула хүтэлбэрилгэдэ политическэ аргануудые хэрэглэхэһээ гадна, арадай ажахын нэгэдэмэл түсэб, дээрэһээ табигдадаг финанса болон ниитэ гүрэнэй статистика гэхэ мэтын гүрэнэй мэдэлдэ байһан хүсэтэ аргануудые дүүрэнээр хэрэглэхэ шухала. Госплан хадаа районуудай капитальна хүдэлмэридэ һомолһон мүнгэнэй экономическа талаараа хэр зэргэ ашагтай байһыень наринаар шудалан шалгажа үзэхэ, ниитэ гүрэнэй интересүүдтэ таарахагүй, элдэб районуудта таһархай һуудаг ажахынуудые байгуулха гэһэн һэдэлгэнүүдые эрид буруушааха зэргэтэй. Экономическа захиргаануудай районуудай болон республиканuудай саашадаа мэргэжэхэнь ашаг туһатай байгаа һаань, район дотор, мүн республика дотор хамжан үйлэдбэрилгые бүхы талаар хүгжөөхэ хэмжээнүүд түсэб соо хараалагдаха байна. Энэнь республиканууд болон районуудай хоорондохи ажахын барисаае хүгжөөхэдэ туһалха, амяа хараад һууха ябадалые уридшалан болюулха арга олгохо байна.

Гүрэнэй түсэблэлгын, тоо бүридхэлэй болон хиналтын органууд хадаа арадай ажахын түсэб дүүргэлгэдэ буруугаар хандаһан, мүн материальна болон мүнгэн ресурснуудые ондоо тээшэнь гаргашалһан ябадалнуудые саг соонь элирүүлхэ, ниитэ гүрэнэй интересые эбдэхэ гэһэн һэдэлгэнүүдые уридшалан болюулхадань правительстводоо туһалха уялгатай. Гүрэнэй түсэбые саг соонь дүүргэлгэ, экономическа захиргаанай ондоо районуудта продукци эльгээхэ даалгабариие дүүргэлгэ хадаа арадай ажахын Соведэй хүдэлмэриин хуули болохо зэргэтэй.

11. Промышленность болон барилгын хүтэлбэрилгые шэнэдхэлгэ хадаа гүрэнэй хиналтые шэнэдхэн һайжаруулха эрилтэ табина. Тиихын тулада үргэн ниитэ ажалшадые олоор хабаадалсуулан нютаг дээрээ, республика болон областьнуудта, экономическа захиргаанай районуудта хиналта хэгдэхэ ёһотой.

Энээнтэй тааралдуулан СССР-эй Гүрэнэй хиналтын министерствын болон союзна республикануудай гүрэнэй хиналтын министерствонүүдэй хүдэлмэриин арга методые үндэһөөрнь шэнэдхэн табихаар хэрэгтэй болоно. Мүнөө үедэ гүрэнэй хиналтын министерство һалбари бүхэндэ байгуулһан угаа ехэ аппарадгүй. Тус аппарадынь хамаг асуудалнуудые, бүхы юумэ шалгаха гэжэ оролдодог. Үйлэдбэриин һалбаринуудта наука, техникын ямар хэмжээндэ байһан хүрэтэр хинажа байха гэһэн һэдэлгэнь ямаршье аша туһа үгэнэгүй. Шалгагшад хадаа үйлэдбэриин асуудалнуудаар заабари үгэхэ гэжэ оролдоно. Энэнь ажахын органуудай түлөө хүдэлһэн ябадал болоно. Госконтролиин органуудай хүдэлмэридэхи үшөө нэгэ томо дутагдалынь юун болоноб гэхэдэ, элирүүлэгдэһэн дутагдалые байра дээрэнь советскэ олонниитын хүсөөр усадхахын орондо өөһэдынгөө штатна хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр элдэб олон асуудалнуудаар угаа ехэ материалнуудые министерствэдээ суглуулна.

Газар газартань промышленность болон барилгые хүтэлбэрилхэ шэнэ зорилгонуудтай тааралдуулан нютагуудта болон түбэй газарта хүдэлхэ госконтролиин органууд тухай шэнэ дүрим зохёохо хэрэгтэй болоно. Тиихэдээ хиналта табиха гүрэнэй зургаануудай хүдэлмэри һайжаруулха тушаа ленинскэ заабаринуудые бэелүүлгэ хараада абтаха байна.

12. Промышленность болон барилгын хүтэлбэрилгые шэнэдхэн һайжаруулгатай, промышленна болон барилгын министерствонүүдэй үгы бололготой дашарамдуулан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй составта хубилалта болохо болоно.

Ороной ажахые хүтэлбэрилгэдэ союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй үүргынь ехэ болоһонтой дашарамдуулан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй составта союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэнэрые оруулбал зүйтэй болоно.

Үлэхэ министерствонүүдэй министрнүүдһээ гадна, мүн мүнөө правительстводо ородог Гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрһээ гадна, Инженерно-Техническэ комитедэй түрүүлэгшые, ЦСУ-гэй начальнигые, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын зууршалгаар СССР-эй Госпланай түрүүлэгшын орлогшонорые ба шухала таһагуудай начальнигуудые правительствода оруулжа болохо. Тиихэдэ тэдэнэр Госэкономкомиссиинхидал адляар СССР-эй министрнүүдэй зэргэтэй байжа болохо байна.

V.

Республиканuудые саашадаа бүри ехэ эрхэтэй болгохо, ажахые хүтэлбэрилэгэдэ тэдэнэй дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ

1. Социалистическэ байгуулалтын түсэбүүдые дүүргэхэдээ, Коммунистическэ парти ленинскэ национальна политикые шууд сэхээр, оролдосотойгоор бэелүүлжэ, союзна болон автономно республикануудай, СССР-эй бүхы үндэһэ яһатанай экономико болон культурые хүгжөөхэ тухай хододоо оролдожо байдаг.

Хуушанай Россида урдань дарлагданги ба гээгдэнги байһан үндэһэ яһатан Советскэ засагай тогтоһонһоо хойшонхи үе соо СССР-эй арадуудай ахадүүгэй хани нэгэдэл дотор ябажа, экономикоёо хүгжөөн дэбжээхэ, соёл культураяа һалбаруулан бадаруулха хэрэгтэ тон ехэ амжалта туйлаа. 1913 онойхитой сасуулбал, 1956 ондо Казахска ССР-эй газар дээрэ байһан бүхы промышленностиин продукци ниитэ дээрээ 36 дахин, Белорусска ССР-эй—22 дахин, Грузинска ССР-эй—30 дахин, Киргизскэ ССР-эй—42 дахин, Армянска ССР-эй—45 дахин, Таджикска ССР-эй—27 дахин гэхэ мэтээр нэмэһэн байна. Союзна болон автономно республика бүридэ түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалистическэ соёл культура һалбаран мандажа байдаг юм. Энээнэй эли тодо гэршэнүүдэй нэгэн гэхэдэ, нютаг зоной дундаһаа арадай интеллигенци олоор бэлэдхэгдээ. Жэшээлхэдэ, Узбекскэ республикада революциин урда тээ өөһэдэйнь интеллигенци тон үсөөн байгаа һаа, мүнөө дээдэ ба дунда тусхай эрдэмтэй 150 мянган мэргэжэлтэн тэндэ хүдэлмэрилнэ. Узбекистанда Наукануудай академи бии, республикын эрдэм ухаанай эмхи зургаануудта 6,5 мянга шахуу научна хүдэлмэрилэгшэд ажаллажа байдаг, 31 дээдэ һургуулидань 70 мянга гаран студент һурадаг. Казахстанда революциин урда тээ өөһэдынь интеллигенци байгаагүй шахуу юм, харин мүнөө республикын арадай ажахыда 230 мянга гаран дээдэ, дунда тусхай эрдэмтэй мэргэжэлтэд ажаллана; Казахска ССР-эй Наукануудай академидэ, эрдэм ухаанай элдэб эмхи зургаануудта болон дээдэ һургуулинуудта 5 мянга гаран эрдэмтэд ажаллана, республикын 25 дээдэ һургуулида 50 мянга шахуу студент һурана.

Бүхы союзна болон автономно республикануудта түрүү техникээр хангагдаһан социалистическэ промышленность байгуулагданхай, нютаг зоной дундаһаа гараһан шадабари ехэтэй хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэд бии, научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд, техническэ дээдэ һургуулинууд олон боложо байдаг.

2. Ажахын болон культурна байгуулалтын талаар республиканска органуудые бүри ехэ эрхэтэй болгохо зорилгоор партиин Центральна Комитедэй һүүлэй жэлнүүдтэ абаһан хэмжээнүүдые КПСС-эй XX съезд һайшааһан байгаа. Республикануудые саашадаа бүри ехэ эрхэтэй болгохо шухала гэжэ съезд мэдэрэһэн, энэнь ороной бүхы үндэһэ яһатанай экономикые али бүхы талаһаань хүгжөөхэ, культурыень һалбаран бадаруулха байна.

Ажахын болон культурна байгуулалтые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ союзна республикануудые бүри ехэ эрхэтэй болгохо гэжэ партиин XX съезд дээрэ абтаһан хараа шэглэл съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэжэ эхилһэнһээ хойшонхи түрүүшын жэл соо һайн үрэ дүн үгэһэн байна. Энэ хараа шэглэл манай ниитын болон гүрэнэй байгуулалтые саашадань бэхижүүлхэ, Советскэ гүрэнэй экономическа хүсэ шадал батадхаха, арад зоной байдал улам һайжаруулха, ороной үйлэдбэриин хүсэнүүдые бүри зүбөөр хубаарилан табиха, нютагай ресурснууд болон арга боломжонуудые ашаглаха ябадал хангаха байна.

Мүнөө мэргэжэл шадабари ехэтэй хүдэлмэришэн ангиин, инженерно-техническэ интеллигенциин союзна, автономно республика бүридэ бии болоод байхада, бидэнэр арадай ажахые хүгжөөхэ зорилгоор, ажахын байгуулалтые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ союзна ба автономно республикануудые бүри ехэ эрхэтэй болгожо шадаха, болгохо ёһотойшье байнабди.

3. Промышленностиин, барилгын хэрэг хүтэлбэрилгые шэнэдхэн табяад, промышленна ба барилгын министерствонүүдые үгы болгоод, ниитэ союзна предприятинуудые союзна республикануудай мэдэлдэ үгөөд, экономическа захиргаанай районуудта Арадай ажахын Соведүүдые байгуулхада, бүхы промышленность болон барилгые хүтэлбэрилхэ, саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ республика, хизаар болон областиин органууд нилээдгүй ехээр нүлөөлхэ аргатай болохо байна. Арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ, манай ороной хүсэ шадалые улам бэхижүүлхэ, зоной байдал бүри саашань һайжаруулха ниитэ гүрэнэй аша туһые харан, республикынгаа арга боломжонуудые бүри хүсэдөөр ашаглаха тудамаа, экономическа хүгжэлтынгөө түүхэтэ онсо өөрэ илгаае, байгаалиин эрхэ байдалые болон уг үндэһэнэйнгөө эрхим заншалнуудые хараадаа абан, ондоо союзна республиканууд, хизаарнууд болон областьнуудай түрүү дүй дүршэл хараадаа абан, олониитэ арад зоной зохёон байгуулхы эдэбхи хэшээлые бүри үргэнөөр хүгжөөхэ тудамаа республика бүриин ажалшад бүгэдэ арадай хэрэгтэ улам бүри ехэ туһа нэмэри оруулжа шадаха байна.

4. Ажахые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ союзна республикануудые саашадаа бүри ехэ эрхэтэй болгоходо тус тус республикын, мүн бүхы ороной экономико хүгжөөхэ хэрэгтэ бүри ехээр туһалха байна. Географическа, экономическа болон национальна онсо өөрэ илгаануудтань тааруугаар үни холоһоо хойшо ажалай хүдэлмэриин хубаарил болһонһоо уламжалан, ороной хэдэ хэдэн республиканууд болон районуудай ажахы тусгаар онсо шэглэлтэйгээр хүгжэжэ байдагынь мэдээжэ. Жэшээлхэдэ, Узбекистанда ажахые хүгжөөлгөөр хүбэн тарижа ургуулга гол һалбаринь болодог. Тиимэ болохолоороо, хүбэн болбосоруулгада хамаатай промышленность эндэ ехээр хүгжөөгдэхэ ёһотой, тиихэдэ машина бүтээлгын предприятинуудынь промышленностиин болон хүдөө ажахын эдэй һалбаринуудые хангаха зорилготой гээшэ. Азербайджанда, Башкирида, Татарида ажахынь гол һалбари нефтяной промышленность болоно. Нефть малтан абалгада ба шанаржуулан буйлуулгада хамаатай үйлэдбэриин һалбаринууд эндэ саашадаа нилээд горьтойгоор хүгжөөгдэхэ байһаниинь эли болоно. Хүдөө ажахынь угаа ехээр хүгжэжэ байһан Казахстанда үнгэтэ болон хара металлургиие, нүүрһэнэй промышленностиие, машина бүтээлгые саашадань бүри түргэнөөр хүгжөөхэ бүхы эрхэ байдал мүн лэ бии.

Промышленностиин элдэб һалбаринуудые хүгжөөхэдэ таарамжатай арга боломжонуудтай Российска Федераци ба Украинада промышленна олон томо районууд үни холоһоо хойшо тогтоод амжалтатайгаар хүгжэжэ байдаг. Москва Ленинград хоёр нарин нягта машинануудые бүтээдэг гол центрнүүд болон тодоржо, ороной ажахын элдэб һалбаринуудые, районуудые эгээн лэ орёо нарин машинанууд болон түхеэрэлгэнүүдээр хангана. Уралда, Донбассто хүндэ индустриин хэдэ хэдэн гол шухала һалбаринуудые амжалтатайгаар хүгжөөхэ арга боломжо бии. Сибириин, Алас Дурна зүгэй районууд мүн лэ иимэ арга боломжонуудтай.

Союзна, автономно республикануудай, тэрэшэлэн хизаар, областьнуудай партийна, советскэ нютагай органуудай бүри ехэ эрхэтэй болоходо, экономическа захиргаанай ямар нэгэн районой ажахые комплекснoор хүгжөөхэ асуудалнуудые түргэнөөр шиидхэхэ аргатай болохо байнабди. Эдэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэдэ экономическа угаа ехэ удхашанартай байхаһаа гадна, мүн политическэ тон шухала удхашанартай байха. Эдэ хэмжээнүүд ленинскэ национальна политикые саашадаа шууд сэхээр бэелүүлхэ, арадуудай хани барисаа улам бэхижүүлхэ, ороной бүхы үндэһэ яһатанай дундаһаа кадрнуудые ургуулан гаргаха хэрэгтэ туһалха байна.

5. Промышленностиие хүтэлбэрилхэ хэрэг хубилгаад байхада мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ ба зүбөөр хэрэглэхэ тухай, республикануудта дээдэ болон дунда һургуулинуудые бүри зүбөөр хубаарилан байгуулха тухай асуудал шэнээр шиидхэгдэхэ болоно. Экономическа захиргаанай район бүхэн республика, хизаар областиингоо арадай ажахые хүгжөөхэдэ хэрэгтэй болохо зэргээрнь нютагай зоной дундаһаа инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые бэлэдхэхэ гэжэ оролдохо болоно. Энэ хадаа промышленностиин тусхайта һалбаринуудай байдаг районуудта һуралсалай газарнуудые байлгадаг болохо зорилго түргэнөөр шиидхэхэ арга олгохо. Дээдэ һургуулинууд, техникумууд кадрнуудые бэлэдхэжэ үгэдэг

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ, БАРИЛГА ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ ХЭРЭГЫЕ СААШАДАА УЛАМ ҺАЙЖАРУУЛХА ТУХАЙ

Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүд

(Түгэсхэл)

...приятинуудтаяа нягта холбоотой байха болоно. ...өө үедэ олон дээдэ һургуулинууд Москвада, ...градта, Киевтэ, Тбилисидэ болон бусад зарим ...городуудта байдаг. Дээрэ дурсагдаһан дүрбэхэн ...о оронойи дээдэ һургуулинуудай бүхы студент... гурбанайнь нэгэ хуби шахуунь, промышленно... болон барилгын мэргэжэлдэ һурадаг студент... 40 гаран процентнь байдаг гээшэ. Үйлэдбэ... базануудһаа институдуудай холо байдаг, мүн ...ие нютаг нютагуудта буруугаар хубаарилжа ...һан дээрэһээ дээдэ һургуулинуудта һурагша... абаха хэрэгтэ горьтой дутуунууд үзэгдэдэг бай... мүнөө дээдэ һургуулинуудта һурагшадые абаха ...да нилээд буруу заншал тогтошонхой. Дунда ...ули һаяхан дүүргэһэн, ажабайдалай дүршэл ...гүй, ажахые һайн мэдэдэггүй залуу хүбүүд, баса... мүнөө үедэ дээдэ һургуулинуудта абтадаг гу... болошонхой.

...публиканууд болон районуудта дээдэ һургуу...дые бүри зүбөөр хубаарилан табихадаа, техни... дээдэ һургуулинуудые үйлэдбэридэнь дүтэлүүл...гээд үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан за...улай дундаһаа студентнүүдые гол түлэб абаха ...ай болохо байна. Тиихэтэй хамта ажалһаань та...рулангүйгөөр завод, фабриканууд дээрэнь һу...ал сэхэ эмхидхэжэ, тэрэшэлэн заочно дээдэ болон ...һургуулинуудта заочно һуралсал хэрэглэжэ ин...нүүд болон техникүүдые хүдэлмэришэн-залуу...ай дундаһаа бүри олоор бэлэдхэн гаргадаг боло...хала.

...Промышленностиин, барилгын хэрэг хүтэлбэрил... эмхи зургаануудые байгуулхада үйлэдбэри ...лгэдэ наукын үүргэ дээшэлүүлхэ, тусхайта ...эй промышленность болон барилгын тодорхой ...нүүдые хараадаа абан, республика, хизаар ... областьнуудта научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри ...һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ туһалха байна.

...учно-шэнжэлэлгын мүнөө бии байһан олохон ...зургаанууд имагтал мэдэлдэнь байһан министер...гээ гү, али зурганай тала хараад лэ һуу...ээшэ. Научно-шэнжэлэлгын тус тус институду...нэгэ зургаанда мэдэлтэй байдагһаа уламжалан ...рхуу хүдэлмэри эрхилдэг хэдэн научна эмхи ...ан зарим ушарта нэгэ город соо ажаллажа бай...

...промышленностиин, барилгын талаар хүдэлмэрилдэг научно-шэнжэлэлгын 496 институт орон дотор 1956 ондо бии байгаад, тэдэндэ 45 мянга шахуу эрдэмтэд ажалладаг байгаа. Научна шэнжэлэлгын бүхы институдуудай 40 процентнь Москвада болон Москвагай область дотор байдаг, ушарынь 40 гаран министерство болон зурганай институдууд эндэ байгуулагданхай. Гансахан Москвада Химическэ промышленностиин министерство 15 научно-шэнжэлэлгын институдтай, Нефтяной промышленностиин министерство—7 институдтай. Ленинградта, Ленинградай областьдо промышленность болон барилгын 76 научно-шэнжэлэлгын институт байдаг, тэдэндэнь 8 мянга хахад шахуу эрдэмтэд хүдэлнэ.

Промышленностиин болон барилгын научно-шэнжэлэлгын институдуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дүрбэнэйнь гурбан хубиһаа олонхинь имагтал Москва, Ленинградта байхадань, хэдэ хэдэн союзна республиканoccуудта промышленностиин, барилгын хэрэг научна талаар хангаха хүдэлмэрилэгшэдэй ехээр дутадаг байһан ушарые таарамжатай гэжэ тоолохоор бэшэ байна.

Техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэхэ зорилго бэелүүлхын тулада СССР-эй Наукануудай академиин, союзна республикануудай наукануудай академинүүдэй, тэдэнэй институдууд болон лабораторинуудай ажал-ябуулгые үйлэдбэритэй нягта холбоотой болгохо хэрэгтэй.

7. Промышленностиин, барилгын хэрэг нютаг нютагаарнь хүтэлбэрилдэг болоходо, ниитэ союзна предприятинуудые союзна республикануудай мэдэлдэ үгэхэдэ, манай советскэ ажахые дээрэһээ зохёогдоһон түсэбэй ёһоор хүгжөөхэ ябадал һуларжа магад гэжэ зарим нүхэд түбэгшээрхэдэг. Энэнь сохом буруу байна. Советскэ Союз тэгшэ эрхэтэй, 15 Советскэ Социалистическэ Республиканудһаа бүридэдэг гүрэн юм. Советскэ Союзай арадай ажахы СССР-эй Верховно Соведэй баталһан арадай ажахын нэгэдхэмэл түсэбэй ёһоор хүтэлбэрилэгдэдэг, тэрэ түсэб соонь бүхы союзна республиканудай түсэбүүд согсологдодог гээшэ. Нэгэдхэмэл түсэб дотор тусхайта союзна, автономно республиканудай, хизаарнууд болон областьнуудай талые харалсахаһаа гадна, үргэдэн хүгжэдэг социалистическэ үйлэдбэрилгэ улам хүгжөөхэ, бүхы Советскэ Союзай өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлхэ, арадай байдал бүри һайжаруулха, культурыень дээшэлүүлхэ хэрэг хараада абтадаг байна.

триальна центрнүүдые, промышленна предприятинуудые барилгада, шэнэ газар элдүүрилэн ашаглалгада хабаадахадаа ажалай баатаршалга гаргадаг байна. Ажахын байгуулалтада залуушуулай зохёон байгуулхы эдэбхи хэшээл бүри ехээр хүгжөөхын тулада, мүн предприятинуудай болон барилгануудай хүдэлмэри һайжаруулгадань, экономикые, илангаяа оронои зүүн районуудай экономикые комплексноор хүгжөөхэ зорилгоор байгаалиин баялигуудые ашаглалгадань, арадай ажахын бүхы һалбаринуудта хэрэгтэй болохо мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые бэлэдхэхэ хэрэгтэнь промышленностиин болон барилгын хүдэлмэриин элдэб һалбаринуудта залуу хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй дундаһаа оюун бэлигтэй эмхидхэлшэд болон хүтэлбэрилэгшэдые дэбжүүлгэдэнь партийна, советскэ болон ажахын организацинуудта туһалхын тулада мүнөөнэй эрхэ байдалда комсомолшууд болон залуушуулай үмэнэ шэнэ арга боломжонууд нээгдээ.

5. Оронои экономикые, тэрэнэй үндэһэ һуури бологшо хүндэ инсдустриие бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ, Советскэ Эхэ оронои хүсэ шадалые бэхижүүлхэ ба арадай ажана байдал улам саашань һайжаруулха зорилгоор ленинскэ генеральна хараа шугам бэелүүлэн Коммунистическэ партиин эмхидхэлэй угаа ехэ хүдэлмэри хэһэнэй ашаар манай орон бүхэдэлхэйн-түүхэтэ амжалтануудые туйлаа гэжэ Советскэ социалистическэ гүрэнэй 40 жэл соо хүгжэлгын баялиг дүршэл гэршэлэн харуулна. Ажахые нютаг нютагуудаарнь абажа хүтэлбэрилдэг болоходо, экономическа захиргаанай район бүридэ үйлэдбэриие хүгжөөхын ба барилгын ямараар хэгдэжэ байһанай түлөө республика, хизаар болон областьнуудай партийна органуудай, партийна бүхы организацинуудай харюусалга хэмжээлэшэгүй ехээр дээшэлхэ, мүн промышленностиин, барилгын экономикын асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шудалан мэдэдэг болохо, промышленна предприятинуудые, барилгануудые тодорхой һайнаар хүтэлбэрилхэ, олониитын дунда эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэри шангадхаха эрилтэ партийна организацинуудай үмэнэ табина.

Мүнөө байһанай ёһоор хүтэлбэриин бэелүүлэгдэдэг, тусхайта министерствонүүд болон зургаануудаар дамжуулагдан түсэбүүдэй зохёогдожо, бэелүүлэгдэдэг байхада нютагай партийна организацинууд хадаа олон ушарта предприятинуудай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ, район, область бүхэнэй экономическа арга боломжонуудые хүсэдөөр ашаглаха, эмхи зургаануудай өөһэд өөһэдынгөө тала хараад һуудаг таарууугүй ушар зайсуулха, тусхайта район, область, хизаар, республикын предприятинуудые хамжаата үйлэдбэридэ бүри олоор оруулха аргагүй байһан юм.

Промышленностиин, барилгын хэрэг хүтэлбэрилхэ шэнэ зургаанудай байгуулагдахада, республикануудай, хизаарнуудай, областьнуудай партийна организацинууд гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэлгэдэ, предприятинууд болон барилгануудай ажал хүдэлмэридэ нүлөөлхэ, экономикые хүгжөөхэ, ажалшадай байдал улам саашань һайжаруулха асуудалнуудаар парти, правительствын абаһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэг эмхидхэхэ бүри ехэ эрхэтэй ба аргатай болохо.

* * *

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революци шэнэ, социалистическэ ёһоор ороноо хубилган байгуулха үргэн зам манай арадта нээжэ үгөө. Оронои үйлэдбэриин бүхы хүсые угаа ехээр хүгжөөжэ, тэрэнэй үндэһөөр арад зоной ажана байдал һайжаруулха гээшэ революциин илаһанай ойто үдэрһөө эхилэн партиин үмэнэ табигдаһан гол зорилго гэжэ В. И. Ленин тоолодог байгаа. Үнэхөөрөөл хүсэн түгэлдэр, баян дэлгэр социалистическэ республика байгуулхын тулада манайда бүхы юумэ бии: байгаалиин барагдашагүй баялигтайбди, хүн зомнай тон олон, арад зоной зохёон байгуулхы үүсхэл эдэбхи ехээр дэлгэрэнги гэжэ тэрэ хэлэдэг һэн.

Хүндэ индустриие булюу ехээр хүгжөөхэ ленинскэ хараа шугамые партиин шууд сэхээр бэелүүлһэнэй ашаар манай оронои арадай ажахы хурдан түргэнөөр дэбжэһэн, арад зонойманай ажана байдал ехээр һайжарһан байна. Хүсэн түгэлдэр, саг үргэлжэ ургажал байдаг хүндэ индустриин үндэһэ һуури дээрэл хүнгэн промышленностиие, хүдөө ажахые, арадай ажахын бүхы һалбаринуудые амжалтатайгаар хүгжөөжэ болохо байна.

Эдеэ хоолой зүйл, гутал, хубсаһа, ажабайдалда шухала болодог бусад зүйлнүүдые элбэгээр бүтээн гаргахын, байрын гэрнүүдые, больницануудые, поликлиникэнүүдые, һургуулинуудые, хүүгэдэй садууд болон яслинуудые барихын тулада хамагай түрүүндэ хүнгэн промышленностиин предприятинуудта хэрэгтэй түхеэрэлгэтэй, металл, нүүрһэ, нефть, электроэнерги, цемент болон барилгын бусад зүйлнүүдтэй байха шухала. Мүн хүдөө ажахыда хүсэд хүрэхөөр хүдөө ажахын машинануудтай, минеральна үтэгжүүлгэтэй байха шухала гээшэ. Эгээл иимэһээ, хүндэ, хүнгэн промышленностиин үүргые болон харилсаае халирхай тулюураар тайлбарилжа, мүн эдэ һалбаринуудые бэе бэедэнь зүрюугээр табижа болохогүй, марксизм-ленинизмын заабаринуудые хазагайруулга гэжэ тоолодог дээрэһээ энэ хорото ябадалые парти хододоо буруушаадаг байгаа.

Имагтал промышленностиин «А» группын һалбариие—тайлбарилан хэлэбэл, хүндэ индустриие—металлурги, түлишын промышленность, энеэргетикэ, машина бүтээлгэ, химиие—али бүхы талаһаань ехээр хүгжөөхэдэ хүнгэн промышленностиин болон хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхын тулада шухала эрхэ байдал бии болохо байна. Хэрбээ энээниие хээгүй һаа, буруу хуурмаг һанал бодолдо ээлэгдээд, ехэнхи зөөрөө промышленностиин «Б» группын һалбаринуудые, тайлбарилан хэлэбэл, хүнгэн промышленностиие хүгжөөлгэдэ зорюулаа гээшэ һаа, амжалта туйлажа байһан хэбэртэй болоод лэ, имагтал богонихон үе соо зарим хэрэглэмжэнүүдээ хангажа болохо байна. Зүгөөр энэ хадаа манай экономикын ерээдүйдэ хүгжэхэ үндэһэ һуури һуладхаха болоно. Тиимэһээ иимэ юумэ хэжэ болохогүй. Энэ хадаа ленинскэ имагта зүб замһаа халижа, оронойнгоо экономикын хүгжэлтые удааруулан зогсоохо замда орохо гэһэн удхатай болохо байгаа бшуу.

Эгээл иимэһээ хүндэ индустриие булюугаар хүгжөөхэ замаар—Советскэ Союзай бүхы хүгжэлтөөр шалгагдаһан замаар саашадаа шууд дабшан ябаха шухала болоно. Тиихэдэ энээниие үнгэрмэ ехээр хэтэргэжэ, хүнгэн промышленностиие хүгжөөхэ ябадал хэрэгсээнгүйгөөр, хүндэ промышленностиие имагтал хүгжөөхэ болоо гээшэ һаа, арадай ажахые хүгжөөлгэдэ заабол бэрхэшээл тохёолдохо, арадай байдал саашадань һайжаруулха ябадал удаарха байна. Хүндэ ба хүнгэн промышленностиие таарууугаар хүгжөөхын тулада капитальна барилгада һомологдодог мүнгэн зөөриие бодолтойгоор хубаарилха шухала.

КПСС-эй XX съездын бүри онсо шангаар тэмдэглэһэнэй ёһоор, үйлэдбэрилһэн продукциин хүн бүридэ хүртэсын талаар эгээн хүгжэнги капиталистическэ оронуудые хүсэхэ ба ахин гараха зорилго манай оронои үмэнэ табигдажа байна. Тиихэдээ, эдэ оронууд нэгэ һууридаа зогсоод байхагүй, харин тусхайта эрхэ байдалнуудта урагшаа дабшаха байһыень хараадаа абаха шухала. Тиимэ болохолоороо, үйлэдбэрилһэн продукциин хүн бүридэ хүртэсын талаар эгээн хүгжэнги капиталистическэ оронуудые ахин гарахын тулада капитальна хүдэлмэридэ һомологдодог мүнгэн зөөриие «А» группада болон «Б» группада зүбөөр тааруулан хубаарилха, хүндэ индустриин булюугаар хүгжэхэ ябадал хангаха хэрэгтэй.

Хүндэ индустри хүгжөөһэнэй ашаар үйлэдбэриие комплексноор механизацилга ба автоматизацилга амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ, энэнь ажал хүдэлмэри бүхы хэмжээгээр хүнгэдхэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, советскэ арадай байдал саашадань шууд һайжаруулха арга боломжо олгохо байна.

Хүндэ индустриие булюу ехээр хүгжөөхэдэ оронои арадай ажахые түрүү техникээр хангаха аргатай болгохо, СССР-эй өөрыгөө хамгаалха шадабариие бүри ехэ болгохо байна. Эгээл иимэһээ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин хараа шугам бологшо ленинскэ энэ агуу ехэ үзэл сурталые Советскэ Союзай дайсад муушалха гэжэ хододоо оролдодог байгаа.

Советскэ Союзай, агууехэ Хитадай арадай демократиин бүхы оронуудай олон жэлэй дүршэлөөр шалгагдаһан, социалистическэ хүгжэлтын ленинскэ замаар манай парти ябадаг байгаа, ябана, саашадаашье ябаха байна.

Имагтал энэ зам маанадые уг зорилгодомнай — коммунистическэ общество байгуулгада хүргэжэ, хүнэй ажал хэхэ ба ажаһууха бүхы хэрэглэмжэнүүд хүсэдөөр хангагдадаг болохо байна.

Манай оронои ажабайдалда ехэ хубилалта хэхэ шухала болоод байха бүри, тон шухала событинуудай болохо бүридэ Советскэ Союзай Коммунистическэ парти манай оронои үргэн олон ажалшадта, арадта хандадаг гээшэ. Энэньшье гайхалтай бэшэ, юуб гэхэдэ, Коммунистическэ партиин бүхы ажал-ябуулга советскэ арадай ажабайдалһаа таһалашагүй, арадай аша туһые харахаһаа, арадай ажана байдал ба зол жаргал тухай оролдохоһоо ондоо тиимэ эрмэлзэлгэ партидамнай байдаггүй. Мүнөөшье, промышленностиин, барилгын хэрэг хүтэлбэрилгые хүсэд шэнэдхэн хубилгаха шухала болоод байхада, парти арад зондо дахяад хандажа, бүгэдэарадай зүбшэн хэлсэлгэдэ дурадхалнуудые оруулба. Тэдэниие бэелүүлээд байхада манай социалистическэ Эхэ орониие бүхы талаарнь хүгжөөхын тулада шэнэ арга боломжонууд, барагдашагүй үргэн арга зам нээгдэхэ байна.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет эдэ тезисүүдые толилхо зуураа, промышленностиин, барилгын хэрэг хүтэлбэрилгэ шэнэдхэн хубилгаха дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ болон зохёолгодо эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, энэ ехэ, шухала хэрэгтэ зүб зам тодорхойлон ололсохыень Советскэ Союзай бүхы ажалшадые уряална.

Советскэ арад өөрынгөө оронои бүрин эрхэтэ гансахан лэ эзэниинь мүн болоно. Манай газар дээрэ байгуулагдаһан бүхы юумэ арадай зохёон байгуулхы ажал хүдэлмэриин ба оюун ухаанай үрэ дүн мүн гээшэ. Арадай ажал, арадай сэсэн мэргэн оюун бодол—һаруул һайхан ерээдүй—коммунизм тээшэ манай оронои улам бүри амжалтатайгаар дабшаха эшэ үндэһэн мүн болоно.

VI.

...ахын байгуулалтада советскэ, партийна, профсоюзна организацинуудай ...гадэг үүргэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ олониитэ ажалшадые бүри олоор хабаадуулха

Промышленностиин, барилгын хэрэгые саашa... бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо талаар ха...гдаһан хэмжээ-ябуулганууд түбэй газарһаа, мүн ...нуудта ажахын байгуулалтые хүтэлбэрилхэ зур...дые болон арга методүүдые үндэһөөрнь ...аруулха хэрэгтэ ехэ удхашанартай. Эдэ хэмжээ...ганнуудые бэелүүлхын тулада партийна, совет... профсоюзна болон комсомольско организаци... угаа ехэ эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэ ёһотой бо...

...етскэ засагай тогтоһонһоо хойшо манай нии... организацинууд ажахын байгуулалтые хүтэлбэ...эр һайн дүршэлтэй болоо, промышленностиин, ...гын хэрэг хүгжөөхэ эгээн орёо асуудалнуудые ...таатайгаар шиидхэжэ шадаха мэргэжэл ехэтэй ... хүдэлмэрилэгшэдтэй мүнөө болонхой. Шэнэ ...нуудые тогтоогоод байхада ажахын байгуулал... үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ ниитэ ажалша... олоор хабаадуулха хэрэгтэ, мүн гүрэнэй түсэ...ие болзорһоо урид дүүргэхын ба үлүүлэн дүүр... түлөө бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөө ...хэлгэдэ эдэ организацинуудай үүргэ бүри ехэ ...о байна.

Ажалшадай депутадуудай Соведүүд хүдэлмэри... таряашанай социалистическэ гүрэнэй байгуу...һан үдэрһөө эхилэн үнэхөөрөөл арадай засагай ...нүүд болоһон байгаа. Нютагай болон Верховно ...дүүдэй 1 миллион 500 мянган депутадууд, хэдэн ...он хүдэлмэришэд, колхозууд, интеллигентнэр— ...дүүдэй элдэб комиссинууд болон секцинүүдэй ...д ажалшадай дура хүсэлые, һунгагшадай за... бэелүүлэн, Соведүүдтэ олон янзын ехэ ажал хү...эри хэдэг байна. Манай революци «Советскэ за... дамжуулан, гүрэнэй байгуулалтада, урда ...энэ байгуулалта тухай һонирходоггүй, хэдэн ...миллион хүниие эдэбхитэйгээр хабаадуулдаг» гэжэ В. И. Ленин хэлээ һэн (Зохёолнууд, том ...үр 467).

...ахын байгуулалтые хүтэлбэрилхэ хэрэгые үй...ридэ ойртуулха зорилгоор хэмжээнүүдэй абта...һан мүнөөнэй эрхэ байдалда республика, хи... область, город болон районуудай ажалшадай ...адуудай Соведүүдэй үүргэ нилээд ехээр дээ..., тиихэдэ Соведүүд бүри эдэбхитэйгээр хүдэл...дэг болохо зэргэтэй. Коммунистическэ байгуу... агууехэ зорилгонуудые бэелүүлхын тулада ...адай зохёон байгуулхы эдэбхи хэшээлые саа...нь дээшэлүүлхэ, гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ, тэрэ... бүхы эмхидхэлэй-ажахын хүдэлмэридэ олониитые ...үргэнөөр хабаадуулха хэрэгтэй. Тэрэнэй тула... советскэ демократизмые бүхы хэмжээгээр хүгжөө... советскэ бүхы органуудай хүдэлмэриие оролдо...оор һайжаруулха, тэдэниие олониитэтэй бүри ...бэхи холбоотой болгохо шухала гэжэ КПСС-эй ...съездын шиидхэбэринүүд соо заагдана.

...рэнэй даалгабари дүүргэхэ талаар, үйлэдбэриие ...эн дэбжээхын тулада бүхы арга боломжонуу... мүн нютагай ресурснуудые зүбөөр ашаглаха та... промышленна предприятинуудай, барилгануу...дэг хүдэлмэриин шухалын шухала асуудал...а, мүн ажалшадай байдал улам саашань һайжа..., гэр байрын болон культурно-ажаһуудалай ...гын түсэбүүдые дүүргэхэ, ажахын болон куль... байгуулалтын бүхы һалбаринуудта ажаллаг... зохёон байгуулхы үүсхэл эдэбхи хүгжөөхэ ... оролдохо ябадалда ажалшадай депутадуудай ...нүүд хододоо гол анхаралаа хандуулдаг байха ...

Промышленностиин, барилгын хэрэгые хүтэлбэ... шэнэдхэн табихадаа профессиональна союзуу... хүдэлмэри үндэһөөрнь һайжаруулха, ажахын бай...тада тэдэнэй дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ ...а болоно. Өөһэдынгөө зэргэдэ 45 миллион үлүү... хүниие нэгэдүүлдэг профессиональна союзууд, ...Ленинэй тодорхойлһоной ёһоор, «гүрэнэй засагай ойрын, зайлашагүй туһалагшань байха ёһотой. Энэ засагай бэелүүлдэг политическэ ба ажахын бүхы хүдэлмэриие хүдэлмэришэн ангиин ушар ёһо мэдэдэг толгойлогшо—компарти хүтэлбэрилдэг. Юрэнь коммунизмын һургуули бологшо профсоюзууд, тусхайлбал социалистическэ промышленностиие (байн байн газар таряалангые) хүтэлбэрилдэг һургуули бүхы олониитэ хүдэлмэришэдтэ, удаань бүхы ажалшадта боложо үгэхэ ёһотой». (Зохёолнууд, том 33, нюур 164—165).

Манай гүрэнэй хүгжэлтын бүхы шатада социалистическэ байгуулалтын бэелүүлэгдэхэ, политическэ болон ажахын элдэб зорилгонуудай шиидхэгдэхэдэ, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ ажалшадые хабаадуулхада советскэ профсоюзууд элитэ үүргэ дүүргэдэг байгаа. Гэхэ зуура, промышленна предприятинуудые, барилгануудые олон тоото министерствонүүд болон зургаануудай зүгһөө ами аминдаа хүтэлбэрилдэг байһан ушар профсоюзуудай хүдэлмэридэ олон ушарта муугаар нүлөөлдэг байгаа. Мүнөө манай орон дотор үйлэдбэриин тус тус һалбаринуудай шатаар тусгаар мэргэжүүлэн байгуулагдаһан олон тоото профсоюзууд бии, тиигээд олон шата дамжаһан адар нобшо байгууламжатай, профсоюзуудай салин хүлһэ абадаг хүдэлмэришэд дан олошоржо аппарадынь ехэ болонхой. Фабрично-заводской комитедүүд предприятинуудай ажал-ябуулга һайжаруулха шухала зорилгонуудые шиидхэхэ тухай зохихо үүсхэл, оролдолго олон ушарта гаргадаггүй, ажалай нормо зохёохо, ажал эмхидхэхэ, салин хүлһэнэй, элдэб усалталга зайсуулха хэмжээнүүдые абаха асуудалнуудые, уралан нарижуулгын болон ухаалан зохёолгын, гэр байра барилгын болон хүдэлмэришэд, албахаагшадай байдал һайжаруулха асуудалнуудые шиидхэлгэдэ һулаар хабаададаг байна.

Экономическа захиргаанай районуудта зохилдуулан профессиональна союзуудай хүдэлмэриие шэнэдхэн табихада, профсоюзна организацинуудые үйлэдбэридэ ойртуулан дүтэлүүлхэ хэрэгтэ туһалха, үйлэдбэрилгые хүтэлбэрилгэдэ ажалшадые хабаадуулха талаар профсоюзна организацинуудай бүри эдэбхитэйгээр ажаллаха таарамжатай эрхэ байдал бии болгохо байна. Профсоюзууд үйлэдбэриие түсэблэхэ асуудалнуудые бүри гүнзэгыгөөр шэнжэлэн мэдэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, предприятинууд болон барилгануудай ажал хүдэлмэридэ бүри һайнаар нүлөөлхэ аргатай болохо байна. Тэдэнэр социалистическэ мүрысөөнэй, ухаалан зохёогшодой болон уралан нарижуулагшадай ниитын хүдэлөө дэлгэрүүлхэ асуудалнуудые тодорхойгоор шиидхэдэг болохо, коллективнэ договорой ёһоор абаһан уялгануудаа дүүргэхын хойноһоо, хүдэлмэришэдэй суглаанууд дээрэ, хүдэлмэришэд болон албахаагшадай үйлэдбэриин зүблөөнүүд дээрэ, техническэ конференцинүүд дээрэ, предприятинууд болон эмхи зургаануудай ажахын эдэбхитэдэй суглаанууд дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын хойноһоо хинаха асуудалнуудые, мүн хүдэлмэришэд, албахаагшадай ажалай болон ажаһуудалай эрхэ байдал һайжаруулха асуудалнуудые бүри тодорхойгоор эрхилдэг болохо байна.

Промышленностиин, барилгын хэрэгые хүтэлбэрилхэ зургаанудай шэнэдхэгдэһэнһээ уламжалан профсоюзуудые томодхохо шухала болоно гээшэ ха, тиигэбэл республика, хизаар болон областьнуудта профсоюзна хүдэлмэри һайжаруулха, тэдэнэй олон шататайгаар байгуулагдаһан хүтэлбэрилхы органуудые сомор, түлөөһэ абадаг аппарадай хүдэлмэрилэгшэдые үсөөн болгохо, профсоюзна организацинуудай үүсхэл эдэбхи бүри үргэдхэхэ аргатай болохо байнабди.

4. Социалистическэ байгуулалтын бүхы һалбаринуудта өөһэдынгөө эрхим туһа нэмэри оруулжа байдаг ленинскэ комсомол, манай советскэ алдарта залуушуул ажахын байгуулалтада шухала һуури эзэлдэг. Комсомольско организацинууд, залуушуул нэгэтэ бэшэ үүсхэл эдэбхи гаргадаг, гүрэн түрын удхашанартай ехэ зорилгонуудые шиидхэлсэхэдээ, индустриальна центрнүүдые...

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Ирхүүгэй гүрэнэй университедэй профессор педагогическа наукануудай доктор нүхэр В. Д. Кудрявцевые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Бурят-Монголой багшанарай институтда үни удаан, һайнаар хүдэлмэрилжэ, багшанарые бэлэдхэхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө Ирхүүгэй гүрэнэй университедэй профессор, педагогическа наукануудай доктор нүхэр **Кудрявцев** Василий Дмитриевичые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Орлогшо П. ЧЕПАРИН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй байшан 1957 оной апрелиин 1.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Ирхүүгэй медицинскэ институдай багшанар, профессорнүүдые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Бурят-Монголой Республикада зорюулан олон врачуудые бэлэдхэхэ, мүн элүүрые хамгаалха хэрэгые хүгжөөлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар иимэ хүнүүдые шагнаха:

1. **Беляев** Ефрем Израйлевич — профессор, акушерство болон гинекологиин кафедрые даагша.

2. **Круковер** Исаак Михайлович Бурят-Монголой АССР-эй габьяата врач, профессор, шэхэнэй, хоолойн болон хамарай үбшэ аргалха мэргэжэл зааха кафедрые даагша.

3. **Мочалин** Николай Захарович— Бурят-Монголой АССР-эй габьяата врач, профессор, факультетскэ терапиин кафедрые даагша.

4. **Соркина** Ася Ильинична — профессор, госпитально хирургиин кафедрые даагша.

5. **Фельдгун** Арнольд Ильич—доцент, хүүгэдэй үбшэ аргалха мэргэжэл зааха кафедрые даагша.

6. **Ходос** Хаим-Бер Гершонович — Бурят-Монголой АССР-эй габьяата врач, профессор, нервнэ үбшэ аргалха мэргэжэл зааха кафедрые даагша.

7. **Шипачев** Василий Герасимович — Бурят-Монголой АССР-эй габьяата врач, факультетскэ хирургиин кафедрын профессор.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Орлогшо П. ЧЕПАРИН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан. 1957 оной мартын 30

Хүдөөгэй механизаторнуудай хүндэтэ зорилгонууд

1957 оной мартын 29—30-да үнгэрһэн республикын механизаторнуудай зүблөөнһөө

☆ ☆

Абаһан продукциин үнэ химдаруулха

Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын МТС-эй комбайнер Кравцовой үгэһөө

Үнгэрэгшэ жэлдэ манай МТС абаһан продукциингаа сэн химдаруулхын тулада хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулга бэелүүлээ. Абаһан продукциин сэн юун дээрэһээ ехэ байнаб гэхэдэ, түбхый түрүүн хэрэгтэ хэрэггүй юумэндэ гаргаша ехээр хэһэнһээ болоно. МТС-тэмнай хэтэ гадна олон үлүү хүнүүд ажалладаг байгаа. Һайса хаража үзөөд, 122 хүнөөр үсөөрүүлэгдээ. Зарим прицепщигүүд, сторож гэхэ мэтые хороогообди. Мүн бусадшье хэмжээ-ябуулга бэелүүлээбди. Эдээнэй ашаар машинно-тракторна парк ашаглалга һайжараа. Иигэжэ продукциин өөрынь үнэ химдаруулаабди.

Энээнтэй хамта манда дутагдалнууд олон. Түсэбөөр хараалһанай ёһоор ургаса абажа шадаагүйбди. Энээнэй шалтагаан юун бэ гэхэдэ, хахалагдаһан пар бага байшоо. Оройдоо 30 процент тухай партай байгаабди. Хабар газар хахалжа тарилгынгаа ехэнхиие хэхэ баатай болоо һэмди. Пар ехэтэй болохын тулада ой модотой, бургааһа харганаатай газар сэбэрлэхэ ушартай болоно. Теэд иимэ хүдэлмэри хэхэ тусхай машина үгы.

Мал ажалаа улам хүгжөөхын, ашаг шэмыень ехэдхэхын тулада үбһэ тэжээлые дутамаггүйгөөр бэлдэхэ хэрэгтэй. Иимэ гол шухала асуудал шиидхэхэ хэрэгтэ республикын Хүдөө ажахын министерство һаналаа табилсаха ёһотой.

Үнгэрэгшэ жэлдэ манай МТС-эй механизаторнууд таряа хуряалгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсээ. Таряанаймнай ехэнхинь дабхарлан ургаһан аад, хуряахада ехэ бэрхэшээлтэй байгаа. Амяарлан хуряаха арга хэрэглээбди. Үнгэрэгшэ жэлдэ 870 гектарай таряа хуряагааб, 3700 центнер таряа сохёоб. Таряа хуряаһан газарһаа элдэбын ургаса абтаа гээшэ. Зарим газарһаа гектарай 12—13 центнершье, зариманһаань миин 2—3 центнершье хуряагааб. Энээниие харахада, пар дээрэ хэһэн таряанһаа заал һаа ехэ ургаса абтана. Тиимэ дээрэһээ ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ парай ямар ехэ удхашанартай байһые энэ баримта үшөө дахин харуулна.

Мүнөө жэлдэ манай МТС-эй механизаторнууд эдлүүриин 100 гектар бүриһөө ехэ продукци химдаар абахын түлөө тэмсэжэ байна. Октябриин революциин 40 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтахые бултаараа хүсэнэбди.

Механизаторнуудта зохихо эрхэ байдал байгуулха

Кяхтын аймагай Погранична МТС-эй тракторна бригадын бригадир Дансоруновай үгэһөө

Энэ зүблөөн дээрэ олон механизаторнууд байра байдалай муу байһан тухай хэлээ. Олон газарта полевой стан муу, худалдаа наймаан эмхидхэгдэнэгүй гэхэ мэтээр хэлэнэ. Энэ асуудал олон газарта шиидхэгдээгүй байна ха. Манайшье МТС-тэ эгээл иимэ. Манай хүдэлдэг Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо полевой стан үгы. Байха байрагүй байхада ажал хүдэлмэридэ ехэ һаад тойбо татадаг байна. Стан бариха тухай эрилтэ хэхэдэ МТС-эй дирекци «колхоз бариха» гэдэг, колхоз МТС дээрэ хаядаг. Тиигээд мүнөө болотор полевой стан үгы байһан зандаа.

Гадна, худалдаа наймаанай организацинууд бидэнэрые эд хэрэгсэлээр һайнаар хангадаг болоһой гэжэ хүсэнэбди.

Манай бригадын механизаторнууд бүхэли үбэлдөө колхоздо ажаллаа. Энэ үбэлдөө 1500 кубометр барилгын модо бэлэдхээбди. Мүнөө механизаторнууд бэлэдхэһэн модоёо шэрэжэ байна, мүн наг шэбхэ поли дээрэ зөөнэ.

Үндэр баян ургасын түлөө шууд тэмсэхэ

Чесанын МТС-эй комбайнер нүхэр Жигжитовэй үгэһөө

Манай МТС үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбөө юрэнхы дээрээ үлүүлэн дүүргэбэшье, зарим шухала хүдэлмэриие муугаар хэнэ. Жэшээнь, үбһэ сабшаха, тармаха, һүрилхэ хүдэлмэриин түсэб жэлһээ жэлдэ дүүргэгдэнэгүй. МТС-най мал ажалда, малай тэжээл бэлдэхэ хэрэгтэ анхаралаа табингүй байһаар.

Адуу малаа тэжээлээр һайса хангахын түлөө орооһо таряанай ургасые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Нёдондо манай түрүү бригаданууд гектарһаа арба гаран центнер орооһо таряа абаа, зарим газарай гектар бүриһөө 20 центнер шэниисын ургаса хуряагдаа.

Үндэр баян ургасын түлөө манай түрүү трактористнууд Василий Дураков, Дмитрий Грешилов, комбайнернууд Михаил Михайлов, Владимир Чагдуржапов гэгшэд эршэмтэйгээр ажаллана.

Мүнөө үедэ тракторна бригаданууднай хабарайнгаа хүдэлмэридэ хүсэд бэлэн, байра дээрээ гаража байнхай.

Мал ажал хүгжөөлгэдэ МТС-эй үүргэ ехэ

Иволгын МТС-эй главна инженерэй уялгые дүүргэгшэ нүхэр Гантимуровай үгэһөө

МТС-най жэлһээ жэл бүри шэнэ техникэ абана. Мүнөө трактор, машинануудаймнай 90 процентнь шэнэдхэгдээ. Энэ үедэ трактор, машинануудтаа гамтайгаар хандажа, һайнаар харууһалжа, удаан саг соо ашаглахын хойноһоо тэмсэхэ гээшэ механизатор бүхэнэй нангин уялга болоно. Манай трактористнууд, бүхы механизаторнууд энэ жэлһээ эхилжэ, трактор машинануудые олон жэлдэ, заһабари багатайгаар ашаглахын түлөө мүрысөөндэ оролсоо.

Манай республикын МТС-үүд таряан ажалай хүдэлмэриие хүсэд тооной оньһожоруулжа шадабашье, мал ажалай хүдэлмэриие оньһожоруулха талаар тон бага оролдолго гаргана. Жэшээнь, энэ талаар Москвагай областиин МТС-үүд ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байһан байна. Би һаяхан тэрээгүүр ябажа, ехэл һонин юумэ харааб. Москвагай областиин механизаторнууд үнеэдые оньһон аргаар һааха хүдэлмэриие хаа хаанагүй бэелүүлээ. Тэрэнһээ гадна үнеэдэй байра сэбэрлэхэ, үбһэн тэжээл малда үгэхэ хүдэлмэри оньһожоруулагданхай.

Московско областиин Макаровай нэрэмжэтэ колхоздо 100 үнеэе оройдоол хоёр һаалишан һаадаг болоо. Эндэ фермын бүхы хүдэлмэри оньһон аргаар хэгдэнэ. Тэрэнэй ашаар һаалишадай хүдэлмэри хүнгэн боложо, тэдэнэр механизаторнуудта ехэл баяр хүргэнэ. Юуб гэхэдэ, эдэ бүхы түхеэрэлгэнүүд заводто хэгдээ бэшэ, харин МТС-эй мастерской соо бүтээгдэһэн байна бшуу. Мүнөө тэндэхи һаалишад һарадаа 1300 түхэриг дунда зэргээр олоно.

Теэд манай республика дотор абажа харахада олохон колхозуудта үнеэ һааха машинанууд хэрэглэгдэнгүй хэбтэнэ. Бидэ механизаторнуудшье фермэдэхи хүдэлмэриие оньһожоруулха тушаа оролдоногүйбди. Иимэ байдалые саашадаа тэсэхэ аргагүй.

Мүнөө жэлдэ манай МТС-эй коллектив харьяата колхозуудайнгаа 9 фермэ дээрэ автоуһалуури тодхохо, Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые хүсэдөөр механизацилха зорилготойбди.

Хүдөө ажахын министр нүхэр П. Н. Ивановой элидхэлһээ

«Хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ, хамтын малда элбэг ехэ тэжээл бэлэдхэхэдэ республикын МТС болон совхозуудай механизаторнуудай зорилгонууд» гэһэн асуудалаар республикын хүдөө ажахын министр нүхэр П. Н. Иванов механизаторнуудай зүблөөн дээрэ элидхэл хэһэн байна. Тиихэ зуураа нүхэр Иванов манай советскэ Эхэ ороной, тэрэ тоодо манай республикын хүдөөгэй ажалшадай үнгэрһэн жэлдэ туйлаһан амжалтанууд тушаа хэлээд, колхоз, МТС болон совхозуудай хүдэлмэридэ бии байһан дутагдалнууд тушаа хэлээ.

Эгээн түрүүн хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхын, хамтын мал ажалда элбэг тэжээл бэлэдхэхын түлөө **агротехникын заабариие наринаар сахиха** хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, газарые һайнаар хахалаагүй һаа, үрэһөө болзортонь тарижа шадаагүй һаа, ургаса хуряалгаяа богони болзорто үнгэргөөгүй һаа, һайн ургаса абахань бэрхэтэй бшуу.

Тиимэһээ газараа зүбөөр элдүүрилхэ, газарай хүрьһые жэгдэрүүлхэ, шадаалһаа оло дахин газарай хүрьһые онгилхогүй гэжэ оролдохо шухала. Тарилгые һайн шанартай үрэһөөр хэхын түлөө оролдохо. Бүхы һанаа сэдьхэлээ хүрьһэндэ шииг нойто бариха хэрэгтэ зорюулха. Хабарай сагта һайрамай уһа тогтоохо, уһалууриин системые саг соонь бэлэдхэхэ, тэрэниие али болохоор үргэдхэхын түлөө оролдохо шухала.

Кукурузын үндэр баян ургаса абахын хойноһоо бүхы шадалаараа тэмсэхэ. Тиигэжэ гектарай 100—150 центнерһээ бага бэшэ ногоон эшэ намаа абаха хэрэгтэй. Тиигэбэл үнеэн бүридөө 10 тонно силос даража шадахабди.

Энэ шухала зорилго имагтал механизаторнуудай оролдолгоһоо болохо юм. Илангаяа **кукурузые зүбөөр, богони болзорто тариха, тэрэнэй хойноһоо харууһалха, ряд хоорондохи элдүүрилгэ һайнаар хэхэ** гээшэ механизаторнуудай нангин уялга мүн.

Газар тариалангай ашаг үгэлгые дээшэлүүлхын түлөө **үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэхэ** хэрэгтэй. Тиин республикымнай колхозууд наг шэбхэ гаргаха түсэбөө жэл бүри дүүргэнэгүй, нёдондо түсэбөө оройдоол 45 процент дүүргэһэн байна. Энэ жэлэй январь, февраль һарануудта оройдоол 156 мянган тонно наг шэбхэ зөөгдөө. Энээгээр тариалангайнгаа газарай миил 1,5 процентые үтэгжүүлжэ шадаха болонобди. Иимэ байдалые тэсэжэ болохогүй. Апрель һарада бүхы хүсэеэ элсүүлжэ наг шэбхэ гаргаха жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ ёһотойбди. Энэ хэрэгтэ механизаторнууд гол үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Орооһо таряа, малай тэжээл элбэгээр абаха хэрэгтэ **шэнэ ба боро газарые хахалжа, эдлүүрилхэнь** тон шухала. Республикымнай колхоз, совхоз бүхэндэ шэнээр хахалха газар олдохол байна. Энэ жэлдэ колхоз, совхозуудтаа 100 мянган гектар шэнэ газар элдүүрилхэ гэһэн зорилго табигданхай. Тиимэһээ үдэр саг гээнгүй шэнээр хахалагдаха газарые, модо, бургааһанһаа сэбэрлэхэ хүдэлмэриие эршэмтэйгээр, үүсхэл оролдосотойгоор ябуулха болонобди. Намаг, бургааһатай газар хахалха плугые, модо, һөөгүүдые хобхолхо машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха гээшэ механизатор бүхэнэй шухала зорилго болоно.

Саашань нүхэр Иванов **трактор, машинануудые хүсэдөөр ашаглаха** асуудалда тогтобо. Энэ талаар һүүлэй жэлдэ зарим тэды амжалта туйлагдабашье, олон ушарта тракторые бүхы хүсөөрэнь хэрэглэдэггүй, хүсэ ехэтэй тракторнуудта үсөөн сеялкэ шагтагалаад ябадаг баримтанууд али олон үзэгдэдэг. Иимэ байдалые эсэслэн усадхаха хэрэгтэй.

Трактор, машинануудые хабарай хүдэлмэридэ бэлэдхэхэ тушаа хэлэхэ зуураа, нүхэр Иванов иигэжэ мэдүүлбэ: мартын 20-ной байдалаар 11 МТС-үүд тракторнуудаа заһабарилжа дүүргээгүй, 22 МТС-үүд плугуудаа, 14 МТС-үүд сеялкэеэ заһажа хүсэлдүүлээгүй байна. Мүн комбайн болон хуряалгын бусад машинануудые заһабарилга аали нобшоор ябажа байнхай.

Зорилго юуб гэхэдэ, МТС, совхоз бүхэндэ трактор машинануудай заһабарилгые ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ график зохёожо, тэрэнээ үсэд оролдосотойгоор бэелүүлхэ шухала. Машина техникые һайнаар абажа ябаха, наринаар хадагалха асуудалда элидхэлшэ анхарал табяа.

МТС-эй хүдэлмэриин үнэ сэнгые химдаруулха, тракторна бригадануудые ажахын тоосоондо оруулха, прицепщик болон бусад туһалагшанарай тооое үсөөн болгохо, горючи болон түрхихэ тоһо гамтайгаар гаргашалха тухай нүхэр Иванов тодорхойгоор хэлээ.

1957 ондо хүдөө ажахын культурануудай үндэр баян ургаса абахын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, комсомол-залуушуулай эдэбхи, үүсхэлые дэмжэхэ, механизаторнуудта зохид һайн байра байдал олгохо шухала.

Пар ехээр бэлдээ һаа, һайн ургаса абтаха

Тарбагатайн аймагай Ехэ-Куналейн МТС-эй тракторна бригадын бригадир нүхэр Беловой үгэһөө

Манай МТС орооһо таряанай ургаса багаар абана. Нёдондо манай бригада түсэбөөр хараалагдаһанай тухай ургаса абаагүй. Энээнэй шалтагаан юун бэ гэхэдэ, бэлдэһэн пар бага, намарай пар үгы дээрэһээ газараа хабар хахалаад, тарилга хээ һэмди. Гансал энэ шалтагаанһаа боложо, муу ургаса абтаа. Таряанай ургасада бэлдэгдэһэн парай ямар ехэ удхашанартай байһые иимэ жэшээ гэршэлнэ: пар дээрэ хэһэн таряанай гектар бүриһөө 10 центнер ургаса абаабди. Ургаса ехэдхэхын түлөө пар хэрэгтэй. Тиимэһээ парые ехээр бэлдэхын тулада оролдохо ушартайбди.

Мүнөө жэлэй тарилга хэхын тулада 600 гектар пар бэлдэнхэйбди, намарай паршье яһала бии. Мүнөө бригадамнай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой полидо гарахаар бэлдэжэ байна. Машинануудаа дахин дахин шалганабди. Мүнөө жэлдэ эртын тарилгые 4—5 үдэр соо, кукуруза, хартаабха 6—7 үдэр соо хэхэбди. Бригадымнай механизаторнууд энэ жэлдэ эрид хубилалта хэхээр эрмэлзэн ажаллана.

Газар газарай онсо илгаа хараадаа абажа, тарилга хэхэ

Мухаршэбэрэй аймагай Хонхолойн МТС-эй главна инженер Каштыкинай үгэһөө

Эдлүүриин 100 гектар бүридэ хүдөө ажахын продукци багаар абанабди. Илангаяа таряанай ургасын бага байһан тухай онсо хэлэхээр. Манай эндэхи эрхэ байдал ондо ондоо илгаатай байдаг. Тиимэһээ энээниие хараадаа абангүй, ямаршье газарта адляар тарилга хэдэг ушар али олон.

Республика доторнай туршалгын хүдэлмэри ехэ муугаар табигданхай. Агрономууд энээндэ ехэ зэмэтэй. Ямар газарта хайшан гэжэ тарилга хэхээр бэ гэжэ туршалга хээ һаа һайн. Мүнөө зарим колхозуудай агрономууд агротехникын асуудал хэрэгсээхэеэ болинхой.

Таряанай бага ургаса абадаг шалтагаануудай нэгэн хадаа газараа үтэгжүүлнэгүйбди. Үтэгжүүлгэ газартаа ехээр оруулдаг болохын тулада тусгаар машинатай болоо һаа, һайн байгаа.

Механизаторнуудай ажалай түлбэриие гуримшуулха тухай оролдохо ёһотойбди. Манай МТС-эй механизаторнууд ажалайнгаа түлөө түлбэри мүнөө болотор абаадүй. Колхозууд иигэжэ байнгүй, саг соонь механизаторнуудта түлөөһыень үгэхэ ёһотой.

Механизаторнуудта анхаралаа табиха

Темлюйскэ МТС-эй рабочкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ғогачевой үгэһөө

Хүдөө ажахыһаа ашаг шэмэ элбэг ехээр абаха хэрэгтэ механизаторнуудай үүргэ угаа ехэ. Энэ харюусалгата уялгаяа манай МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлнэ. Жэл бүри тракторна хүдэлмэриингөө түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, харьяата колхозуудтаа түсэбөөр хараалагдаһан ургаса хуряажа абадаг болонхойбди.

МТС-эй дирекци, партийна болон профсоюзна организаци тракторна бригадануудай бригадираар дүй дүршэл ехэтэй механизаторнуудые томилно. Механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ анхарал ехээр табигдана. Социалистическэ мүрысөөнэй дүн арба хоноод лэ гаргагдажа, түрүү бригаднуудта дамжуулгын Улаан тус үгтэдэг.

Үнгэрһэн жэлһээ эхилжэ, тракторна бригаданууд ажахын тоосоондо оруулагданхай. Тэрэнэй ашаар жэлэй турша 400 гаран мянган түхэриг алмагдаа.

Тиибэ яабашье механизаторнуудай хүдэлмэридэ саг үргэлжын анхарал хэрэгтэй. Тэдэнэй ажалда һаад ушаруулдаг, бэедэ аюултай тодхорто ябадалһаа һэргылхэ тон шухала. Энээн тушаа манайшье МТС-тэ дутагдал бии. Имагтал тэрээн дээрэһээ боложо, үнгэрһэн жэлдэ аюулда орохо баримтанууд МТС-эй коллектив дотор 18 дахин ушараа һэн. Тэрэнэй эсэстэ 300 үдэр гээгдээ.

Тэрэнһээ гадна, механизаторнуудай, илангаяа трактористнуудай ажалта үдэрэй түлбэри саг соогоо үгтэдэггүй. Ажалайнгаа түлбэриие абахын түлөө механизаторнууд ехээр зободог. МТС-эйшье хүтэлбэрилэгшэд иимэ байдалые мэдэжэ байгаад, бодото хэмжээ абадаггүй байха юм. Саашадаа иимэ баримтануудые тэсэжэ болохогүй. Минии һанахада механиза-

торнуудай хэһэн
дэлмэриин түлөө
МТС сүм тоос
ёһотой.

Тиин мүнөө хү
тэр зарим хүдэл
ри дээрэ хүнүү
хэһэн ажалые юу
һэнээрнь түлэдэг
харин хэды саг
хүдэлһэнөөрнь
лодог баримтан
бии. Энэ бүдүү
байдалые эрид ш
усадхаха болоно

Мүн манай хүд
мэришэдэй культ
на эрилтэнүүд м
гаар хангагдаа
МТС-тэмнай к
байхагүй, тэрээ
боложо хүнүүд
кино хараха ар
гүйдэнэ.

Республикын
дөө ажахын ми
стерство, проф
зай обком энээ
анхаралаа таб
гүй, Ядахын с
та Улан-Удэ го
дой автотракто
сбыдэй базада
һэн хүндэ маши
хэрэгсэлнүүдые аб
ха хүдэлмэри онь
жоруулагдаагүй д
рэһээ, тэрэниие
нүүд бэеэрээ үр
баатай болод
Тиимэһээ эндэ
дэб аюулшье то
жо болохо байна.

Тракторaa бүтээсэ ехэтэйгээр ашагла

Ториин МТС-эй тракторист нүхэр Матвеевэй үгэһөө

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай түрүү механизаторнууд ажалайнгаа бүтээсые нилээд дээшэлүүлээ. Тракторист Доржи Очиров «СХТЗ-НАТИ» трактораар халаан соогоо 840 гектар (зөөлэн хахалгаар) хээ.

Тиигэбэшье, юрэнхы дээрээ ажалай бүтээсэ үшөөл бага байһаар. Үнгэрһэн жэлдэ МТС-най условно трактор бүхэндэ оройдоо 500-гаад гектар хахалаа. Энээн дээрэһээ боложо, зарим шухала хүдэлмэри агротехническэ болзор соогоо хэгдэдэггүй, унжагайрдаг байна. Тиимэһээ ургаса бага абтадаг гээшэ. Нёдондо МТС-эй харьяата колхозууд орооһо таряанай ургаса бага абаа.

Энэ жэлдэ манай механизаторнууд парти, правительствын Хандалгада харюу болгон, улам эршэмтэйгээр хүдэлжэ, трактор, машинануудаа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын хойноһоо тэмсэнэ. Жэшээнь, тракторист Петров «ДТ-54» трактораар 2 мянган гектар (зөө
халалгаар) эрхим шанартайга
хэ гэһэн уялга абаа. Тракт
нууд Десятов, Федосеев гэгш
тустаа 1800—1900 гектар ха
гэһэн уялга абанхай.

Мүнөө үедэ Зэдын механи
нуудай жэшээгээр, өөһэдынгө
сөөр зохид һайн полевой стан
ха һанаатайбди. Юуб гэхэдэ,
гурбадахи тракторна бригады
нүүд байха газаргүйдэжэ,
километрын газарта байһан
ошожо хонохо баатай болодо

КПСС-эй ЦК-гэй сентяб
Пленумэй удаа манай МТС-т
байн заһабарилха депо бари
эхилһэн юм. Тэрээндэ 350
түхэриг гаргашалагдаад, бүтэ
гүй үлэшоо. Тэрэниие дүүргэх
лөө үшөө 100 мянган түхэриг
тэй. Энээниие Хүдөө ажахы
нистерство анхаралдаа абажа,
надта туһалха ёһотой.

Малай үбһэ тэжээл ехээр бэлдэхын түлөө тэмсэе

Хориин МТС-эй главна инженер Базаржаповай үгэһөө

Һүүлэй жэлнүүдтэ Хориин МТС хүдэлмэреэ зарим тэды һайжаруулаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ 130 мянган түхэриг алмагдаа.

Нёдондо жэлһээ эхилжэ, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулнабди. Анаа гол шадарай газар эдлүүриин болгохын тулада ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ эхилэнхэй. Мүнөөшье энэ хүдэлмэри үргэлжэлһөөр. Нёдондо жэлдэ энэ газар тээшэ харгы шэнээр татагдаа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри ябуулһанай, мүн бэшэшье хэмжэ абаһанай ашаар ниитын малда урданайхиһаа ехэ үбһэ тэжээл бэлдэгдээ юм. Тэжээл хоол элбэгтэй байжа, мүнөө үбэл малай ашаг шэмэ дээшэлээ.

Мүнөө жэлдэ энэ хүдэлмэри үргэлжэлүүлхэбди. 700 гектар газарай бургааһа харганаа сэбэрлэхээр харааланхайбди. Мүнөө энээнэй 200 гектарайнь харганаа, бургааһан сэбэрлэгдээ. Үлэгшэ газарынь сэбэрлэгдэхэ, мүн Анаа гол шадарай газар ашаглан, эдлүүриин болгохо хүдэлмэри үргэлжэлүүлхэбди. Энэ хүдэлмэридэ ехэ зөөри зөөшэ хэрэгтэй. Теэд эдэ бүгэдэ бүтээд байхадаа ашагтай туһатай байха, малай үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэдэг болохобди. Гадна, ургаса муутай сабшалангай, бэлшээриин газар эдлүүрилжэ, нэгэ жэлэй ногоо тарихаар хараалнабди. Мүнөө жэлдэ 4 мянган гектар иимэ газар элдүүрилжэ, овёс тариха зорилготойбди. Энээнээ дүүргэхэбди.

Манай МТС-эй тракторна бригаданууд мүнөө полинууд дээрээ гаранхай, наг шэбхэ зөөжэ байна. Эндэхи колхозуудта тар
най үрэһэ хүр
хүсэд бэлэн бол
хой. Энэ жэлдэ ба
ургаса абахын т
лөө оролдохобди.

Саашань меха
заторнуудай
эрилтэ тухай хэ
үгэ хэлэхэ һана
тайб. Хориин М
мүнөө болотор h
клубтай боложо ш
даагүй. Энээниие б
риха тухай яр
даан болоһоор у
нэй, теэд нэгэ т
шэнь шиидхэнэг
Ядажа ерэхэдэ б
дэ механизат
нууд клубай м
өөһэдөө бэлэдх
гэжэ шиидээд, во
кресник эмхидх
эхилээ. Мүнгэ һо
лоо һаань, бидэ
өөһэдынгөө хүс
клубаа бариха б
гаабди. Гадна,
дондо жэлһээ эх
жэ МТС-тэм
мастерской бар
дажа байна. Энэ
дэ материал хэр
тэй. Хүдөө ажах
министерство з
бүгэдые хараад
абаха ёһотой.

Редактор Д. Л. ЛОБСАН

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00389. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 2